

ממעיינות הי"ם

מאמרים ושיחות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש 'תורת חכם' ירושלים עיה"ק טובב"א

מעיינות החכמה | מעיינות הפרשה | מעיינות העבודה | מעיינות הפנימיות | מעיינות ההלכה | מעיינות האורה | מעיינות הצדיקים

מעיינות הפרשה

פנינים על פרשת השבוע

מעיינות החכמה

דברי אלקים חיים שנאמרו בעידן רעוא דרעוין

הטעם שרמו הכתוב ענותנותו של מרע"ה דוקא לפני פרשת הקרבנות

ויקרא אל משה (א.א). איתא בספה"ק דגל מחנה אפרים דהא' זעירא הוא רמו דהתורה הקדושה לא תמצא אלא במי שמשפיל עצמו, ועל ידי שהי' משה רבינו עניו מאוד זכה לקבל את התורה. ויש להבין מדוע דייקא בתחילת פרשת הקרבנות נרמז ענין זה דעל ידי ענוה זכה משה רבינו לקבל את התורה.

ויש לבאר, דהנה ידוע דברי חז"ל (שבת ל"א ע"א) על הפסוק (ישעיהו ל"ג, ו) "זוהיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת", אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות. וחכמה היא סדר קדשים משום דחכמה איקרי קודש כידוע, וגם כי דיני קדשים הם גזירות הכתוב ואינו מובן בשכלנו וזה מורה על אור החכמה שהוא ביטול (שחכמה הוא מלשון כח-מה ע"י תניא פ"ח).

ועל כן דייקא בתחילת סדר ויקרא המבאר את דיני הקדשים שהוא נגד חכמה, מקדימים לזה ומזכירים את דרך הענוה והשפלות דמשה רבינו ע"ה, לרמז שעל ידי מידת ענוה זכה משה רבינו ע"ה להשגת אור החכמה בשלימות.

המעלה במנחה דייקא יותר מהעוף

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה. (ב.א). פרש"י, לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני. אמר הקב"ה, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו, עיי"ש.

החתם סופר (עה"ת ד"ה ונפש) העיר בשם רבו ההפלאה א"כ למה בפרשת עולת העוף לא מצינו הלשון נפש כי תקריב, דלכאורה עולת עוף שהיא פרידה א' היא הרבה יותר בוול מקמח ושמן ולבונה. וכוונתו, שהלא עולת העוף מביא מי שהוא עני ביותר שאין לו כסף אפילו למנחה, וא"כ מדוע נלמד ענין זה דכאילו הקריב את נפשו גבי מנחה, הרי זה שייך יותר בעולת העוף, דמי שהוא עני יותר שייך אצלו יותר כאילו הקריב נפשו.

המשך בעמ' ג'

קימו וקיבלו - לקבל התורה בדביקות ולזכות להאיר אלקותו ית' אף מטה מטה

בכל יו"ט נקרא האדם מן השמים, וניתן לו סיוע להתעלות מאוד ולהתפך למציאות חדש - בפורים שהוא היו"ט דקיימו וקבלו אפשר לזכות לקבל התורה הק' בדבקות ולזכות לאור התורה דלעתיד - והכל בכח התפילה עד שמוריד גילוי אור אלקותו ית' על כל אבריו ותנועותיו - ריקודין והמחאת כף שעושין בני ישראל בפורים הינם בחי' תפילה כמעשה - עי"ז מוריד אלקותו ית' אף מטה מטה

בפורים יכולים להכנס לפני ולפנים אף בבחי' שתויין, לזכות ליינה של תורה ולהיות מוסיף והולך במדרגות התורה

והנה אצל נדב ואביהוא איתא (מדרש רבה אסתר ה', א') דנכנסו לקודש שתויין על אף שהיה הדבר אסור, והענין דבשעה שנכנסים אל קודש הקדשים לפני ולפנים, אזי זקוקים קודם לקריאה והזמנה, להיות ראויים לבוא אל הקודש, ובוה פגמו שנכנסו בלי קריאה והזמנה. משא"כ בפורים בני ישראל רשאים להיות שתויין, והיינו להיכנס ולבקש מאת המלך לזכות ליינה של תורה, לפנימיות התורה הק' אף שלא כדת, ואף שאינם ראויים באמת, הרי הם בבחינת משה רבינו שהיה בכל עת נכנס לפני ולפנים (עיי' שלי"ה הק' מסכת פסחים דרוש ג' לשבת הגדול ל"ח), כי בימי הפורים כל יהודי מקבל הכח של משה רבינו, דמדרכי היהודי הוא בחי' משה רבינו (עיי' פ"ח פורים פ"ו, מגלה עמוקות על ואתחנן אופן מ"ד), ועי"ז יכול ורשאי להכנס אל קודש הקדשים.

בפורים זוכים לקבל עול התורה מחדש באהבה ולראות פני הוי"ה ולהכנס לדבקות אליו ע"י האכילה והשתיה בכח קדושת סעודת פורים

ולא זו בלבד אלא אף זו, דיכול להכנס אל הקודש גם כשהוא בבחי' שתויין, ובחי' ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו (שמות כ"ד, י"א), דבפורים מאיר האור דלעתיד לבוא דשייך בו לחזות בנועם ה' אף באופן דויאכלו וישתו, דהיינו שדייקא מתוך משהתה וסעודה יכול כל איש יהודי לבוא לבחי' ויחזו את האלקים ולהתפלל בדבקות עצומה לפני בורא כל עולמים, ולזכות להתנוצצות רוח הקודש.

המשך בעמ' ב'

בכל יו"ט נקרא האדם מן השמים, וניתן לו סיוע להתעלות מאוד ולהתפך למציאות חדשה

איתא בספה"ק אוהב ישראל (בלקוטים) דהקריאה שקדמה לכל ציווי ואמירה, היא בסוד הכנה והזמנה למשה רבינו, דהודיעו הש"י שצריך לבוא למעלה ומדרגה חדשה, וכמו דאיתא בליקוטי מוהר"ן (ח"ב ד' דהיו"ט מכוין וקורא את האדם בבחינת ויקרא כ"ג, ו) מקרא קודש, היינו דבכל פעם שבאים עלינו ימים טובים, וזמנים חדשים, אזי הוא בבחי' קריאה, דיו"ט הוא קריאה והכרזה מן השמים לאיש יהודי, להשתנות לטובה ולהפוך להיות מהות ומציאות חדשה לגמרי, וכל קריאה מן השמים היא נתינת רשות ועזר וסייעתא מן שמיא, ואם רוצים לתפוס ולהחזיק בקדושת היו"ט הבעל"ט, אזי באמת יכולים להתהפך למהות ומציאות חדשה לגמרי, ולהתעלות מעלה מעלה כמעלות הש"י.

בפורים אפשר לזכות לקבל התורה הק' כביום נתינתה מסיני, דהיינו תורה של דבקות, תורה של אלקות

והנה היו"ט של פורים הוא היו"ט דקיימו וקבלו, וכאשר דרשו רז"ל (שבת פ"ח ע"א) קיימו מה שקבלו כבר, דאף שאדם כבר קבל על עצמו ללמוד התורה הק' פעמים רבות במשך שנות חייו ולעבוד את קונו בשלמות, וכבר החל לעשות אשר קבל עליו, מ"מ ע"י ימי הפורים אפשר לקבל התורה לגמרי מחדש, ולא רק בגדר קבלה סתם אלא כדאיתא בליקו"מ (י, ז) דמרדכי ואסתר הם בסוד ייחוד קוב"ה ושכינותיה, דאפשר לזכות לקבל התורה הק' כביום נתינתה מסיני, דהיינו תורה של דבקות, תורה של אלקות, תורה אשר תכניס אותנו לפני ולפנים לעמוד בשער המלך הפנימי, ותחזירנו שוב לחיק אבינו שבשמיים.

ייחודים קדושים, ולמעלה מזה יש תפילה שהיא ע"י מעשה, בסוד מה שאמרו חז"ל (תנחומא נשא ט"ו): נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, תחתון שאין למטה הימנו, והיא התפילה התחתונה ביותר, אך הוא שלימות התפילה.

תפילה זו היא בחי' המשכת גילוי אלקות למטה מאוד, כעין עבודת הכה"ג לפני ולפנים

ותפילה זו היא בבחינת התפילה דלעתיד לבוא שעדיין לא נתגלתה בעולם, והיא נעשית ע"י שבני ישראל שמחים ועוליים ומוחים כפיהם, ועושים לו ית' ע"י זה דירה בתחתונים ע"י שמעלים כל הפעולות וכל התנועות אל הש"י בסוד התפילה דידן ורגלן.

והתפילה נמשלה לחץ כמ"ש (בראשית מ"ח, כ"ב) בחרבי ובקשתי (ופי' רש"י) הוא לשון תפילה, היינו דככל שמושכים אותה למטה ביותר כן עולה החץ במרוצה למקום גבוה ביותר, וככל שמושכים השכינה הק' למקום נמוך יותר, כך היא מתעלה אח"כ לגבהי מרומים, וכן הוא לענייננו דכאשר מתפללים בבחי' דיבור ומחשבה אף שורדיא פועלים כל הישועות הנצרכות, מ"מ העיקר הוא לפעול לביאת הגאולה ולגילוי אלקות, דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דהיינו שהרביש"ע חפץ שבניו יעברו אותו עד המקום התחתון ביותר, והמקום הנמוך ביותר הוא הגופים קדושים של בני ישראל, דממשיכים התפילות עד האברים החיצוניים שהם הידיים והרגליים.

צדיקים המשיכו על עצמם אור על כל האברים וכל אחד מישראל בכוחו אף הוא להוריד גילוי אור אלקותו ית' על כל אבריו ותנועותיו

ובדרך כלל אין אדם מכיר אלא התפילה שהיא בפיו, אך מבואר בספח"ק ברית מנוחה דבשעה שהכהן גדול נכנס ביום הקדוש לפני ולפנים ואמר העשרה שמות הק', אזי הצניע לידיו ורגליו, וכן דרך הצדיקים שהמשיכו על עצמם אור אלקותו ית' על כל שייפא ושייפא על כל אבר ואבר, ובכל תנועה ותנועה גילו גילוי אלקותו ית', וכל אחד מישראל בכוחו אף הוא להוריד גילוי אור אלקותו ית' על כל אבריו ותנועותיו, ואף דאין זו עבודה הנכונה לפשוטי העם כי אם לכהן הגדול מאחיו שנכנס לפני ולפנים לייחד ייחודים נעלים והוריד שפע גילוי אלקות אף לצניעות אבריו.

ריקודין והמחאת כף, הינם בחי' תפילה כמעשה, לזכות לבחי' ידן ורגלן, נגלות ונסתרות התורה והנה מבואר בהספר לקו"מ (סימן י"ד) גודל הענין מה דרגילי אינשי בפורים להכות הכף ולרקד ולעלוז לפני ה', דע"י המחאת הכף והריקודין קדישין בפורים ממתקין כל הדינים, והענין בזה דבשעה שיהודי משמח עצמו בימי הפורים ומוחה כפיו ומרקד ברגליו, צריך שידע שזהו דרך ומהלך של תפילה ותחינה אל הש"י שיוכה לקבלת התורה הק' בנגלות ונסתרות.

ואין הכוונה בסתמא להמחאת הכף גרידא, אלא עיקר הכוונה היא לבוא לבחי' איש אשר רוח בו (במדרש כ"ז, י"ח), היינו דמקבל רוח ההתעוררות של המחאת הכף, עד שיוכה ע"י זה להתפלל כ"כ עד שמקבל רוח של התעוררות ע"י המחאת הכף לכבוד הבורא כל עולמים, בבחינת וישא יעקב את רגליו (בראשית כ"ט, א) היינו שעולה ומקפץ ברגליו לכבוד הש"י בלבד.

וכל אלו התפילות הן מתעוררות בעיקר ביום הפורים ועולים על ידם בעולמות אין סוף, דעל ידם זוכים לבחי'

מחדש בין הנגלות ובין הנסתרות, אזי מקבל סייעתא דשמיא רבה שיוכה שייפתחו לפניו שערי החכמה שערי התורה הק'. וזה עיקר מה שיהודי צריך לבקש מאת המלך במושתה היין, דאין שום דבר בעולם בין בגשמיות ובין ברוחניות שאינו נכלל באור התורה הק', בבחינת אם דעת קנית מה חסרת (כדאי מדרים מ"א ע"א, דא קני מה חסר, דא לא קני מה קני), דע"י שאדם זוכה לדעת את קונו ואת דברי תורתו, אזי כבר אין נחסר ממנו מאום בעולם, דהתורה הק' היא השורש והמעין לכל ההשפעות טובות, וכשהש"י מביא על כלל ישראל ימים קדושים דפורים אזי אם לוקחים על עצמם לאזור מתניים באלו הימים באמת לבקש מאת הבורא בכל יום, ע"י זה זוכים לקבל התורה, ולפקיחו דעיניו, לראות מלכות הש"י דיתגלה לעתיד לבוא, דכל זה תלוי בקבלת התורה מחדש בבחי' מרדכי ואסתר כנ"ל.

ג' מדרגות בעבודת התפילה פה, מחשבה, מעשה,

ולכל זה זוכים ע"י עבודת התפילה, והנה יש כמה וכמה דרכים ומהלכים בעבודת התפילה, דיש תפילה בפה, ויש תפילה במחשבה, ויש תפילה במעשה. והנה תפילה שהיא בפה היא התפילה השווה לכל נפש, ותפילה במחשבה היא תפילת הצדיקים העומדים לפני האלקים המכוונים ומייחדים

דבסעודת פורים אין לסט"א אחיזה כלל וכלל, וכמו שכתב במגיד מיישרים להבית יוסף (פר' ויקהל), דהש"י רוצה וחפץ שיהודים יתענגו ויהנו מאותה סעודה, בסוד ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, דע"י האכילה והשתיה זוכים לראות פני הוי"ה ולהיות דבקים אליו, ולקבל עול התורה מחדש באהבה באופן יותר משובח ומפואר, וכמה שאדם היה רגיל ללמוד עד עתה יקבל ע"י להיות מוסיף והולך בתורה הק', דהתורה הק' אין לה שיעור וערך דהיא ארוכה מני ארץ ורחבה מיני ים, ותמיד שייך להוסיף בלימודה ובדבקותה בין בנגלותיה ובין בסתריה, וכל אחד לפום מה דמוסיף והולך זוכה ע"י זה לייחד בחינות מרדכי ואסתר לשם ייחוד קוב"ה ושכינתיה באופן נעלה יותר, להיות מחשבתו על הש"י ושכינתו בכל עת לימודו, דבפורים מתגלה אור הפלא העליון, אור מופלא רום מעלה, להיות לו לאדם עזר וסייעתא מופלא ללימוד התורה הק'.

בפורים הזמן לחלות פני מלך ליכות לקבלת התורה מחדש, הנגלות והנסתרות, בפרט בשלשת ימי פורים המשולש בירושלים עיה"ק

וכאשר יהודי תופס בחזקה אלו הימים קדושים דימי הפורים וחל פני קונו דיזכה לבחי' נעשה ונשמע, לקבל התורה הק'

ניצוצי חכמה

אי אפשר להביא הגאולה בלי ריבוי לימוד התורה

שהוא יחוד דג'ר בלבד, והיה צריך קבלת התורה כמ"ש קיימו וקיבלו, שהוא ענין יחוד דנשיקין על ידי לימוד התורה, בבחינת שנה עליו פרק אחד שהוא בחינת הדיבור אל הסלע, וממילא יזכו על ידי זה גם לחצי השני של המלכות, שהוא ההתפשטות היחוד עד הו"ק, וכמו כן יזכו לשקל שלם.

ולכן מרדכי לבש שק ולא קיבל הבגדים ששלחה אליו אסתר המלכה על ידי התך, כי צריך לעסוק בכל הנשמה תהלה יה וללכת לבתי נסיונות ובתי מדרשות, וכבר היה הרבה גזרות בכלל ישראל וכל גזרה הוא זמן המתעורר לגאולה, אך צריך שלא יהיה כמו שכתב האור החיים שאין משה רבינו רוצה לגאול עם הבטלים מן התורה, והצדיק רבי יחיאל מפאריש רצה לעשות מזבח עפ"י הדעה בהלכה שמקריבין אע"פ שאין בית, ואנו צריכים עכ"פ צריך לעשות בחי' מזבח ברוחניות אף שאין בית, דהיינו להוסיף בלימוד התורה שהוא כמו הקרבת קרבנות, ועל ידי שנכנסים למב"י שהוא האור של סודות התורה, יכולים להגיע אח"כ לגמור היחוד ולהביא הגאולה.

וה' יעזור בימים אלו שכל אחד יוסיף שיעורים בלימוד התורה ולהתפלל בודאי על מלך המשיח, ועל ידי שמתעוררים בלימוד התורה להמתין מיד הב"ן דב"ן על ידי הב"ן דמ"ה ועל ידי המ"ה דב"ן, נזכה להאור דמ"ה דמ"ה שהוא הגאולה. ולכן העיקר עתה הוא להוסיף בכל חלקי התורה ובלימוד קדשים וכו' עד שעין בעין יראו בשבוע ה' ציון בביאת גואל צדק במהרה בימינו ממש אמן.

(מתוך טיוטה של"ס פקודי תשפ"ב)

אלה פקודי המשכן משכן העדות וגו', פירש"י המשכן משכן שני פעמים רמז למקדש שנמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל. ומוהרנ"ת (לקו"ה אות ה' ברכות השחר הלכה ה' אות מ"ה), הביא מדרש שאפילו כשהם חריבים מגינים על ישראל, ולכן הקימו את המשכן ופרקוהו בעצמן בכל המסעות שנסעו במדבר במקום חושך ואפלה וכו', להורות לדורות שאפילו כשהמשכן יהיה נפרק וחרוב יגן עליהם, אם יקשרו רצונם תמיד בקדושת המשכן ובית המקדש וכליו, והכל בכח הצדיקי אמת העוסקים בכנין המשכן בכל דור ודור וכו'. ועוד כתב (לקו"ה הל' חול המועד הלכה ד' אות י"ב) שנמשך מזה תיקון לדורות שאפילו כשיחרב בית המקדש יהיה לנו כח להמשיך קדושת בית המקדש על ידי בתי נסיונות ובתי מדרשות שאנו בונין בימי החורבן שהם בחינת מקדש מעט.

ואיתא בשם הרבי ר' אלימלך שצריך לבנות הבית המקדש בנגלות והוא כבר כמעט בנוי לגמרי, והרה"ק מקאמרנא מביא דהכל נגמר וחסר רק הארון, ועל ידי בתי נסיונות ובתי מדרשות משלימים ענין בנין בית המקדש.

כי אם רוצים ליכות לאור של משיח צריך באמת כליון גדול, אך אי אפשר להביא הגאולה בלי ריבוי בלימוד התורה הק', והתורה הק' יכולה להביא את הגאולה כמ"ש ישקני משנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין, אך חלילה לעשות הכאת הסלע שהוא להביא המשיח בכח, שהוא כמ"ש רש"י שיתפלל יותר מדאי וכו', ועל זה נאמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ.

וזה ענין פורים - שבתחילה היה רק עד חצי המלכות

איש אשר רוח בו, והיינו דנפתחים בפניו כל שערי סודות התורה שהם בחי' יוסף, וכן נפתחים בפניו האורות של דוד המלך דמכרכר ומפזז לפני ה' בכל עוז בלא שום בושא וכלימה (כמבא, שמואל ב' ט"ז), דדוד המלך זכה שיאיר לו אור הפורים בכל עת, היינו דהאירו לו האורות דלעתיד לבוא, וע"כ היה יכול לעורר תפילותיו בזה האופן. והלא אמרו רבותינו ז"ל דדוד מלך ישראל חי וקיים (ר"ה כ"ה ע"א), היינו דשייך לפעול בתפילות ובקשות בדרך דוד המלך להמשיך בית המקדש השלישי בפועל ממש, ויראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתו באמת.

וממילא מה שנוהגים בימי הפורים הקדושים דכל יהודי נוהג כמנהג ישראל למחות כף ולרקוד ולעלוז, אין הוא דבר קל ופשוט חלילה, אלא שנועשית ע"י זה עבודת הבהן גדול שנכנס לפני ולפנים והמשיך עבודת התפילה, ולא רק בפיו אלא שהמשיך גילוי אלקות למטה למטה עד לבחי' המעשה הידיים והרגליים.

וזה בחינת הפורים שיהודים מתעוררים אל הרבש"ע ממקום הידיים והרגליים, דפורים הוא בסוד התפילות ובקשות במדרגה עליונה עד שהתפילות מגיעות אף לבחי' החיצוניות שהם הידיים והרגליים, ומבקשים מאת הש"י דרך המחאת כף אל כף וריקודים, לזכות לנגלות ולנסתרות כנ"ל, וממילא מתגלה הכוונה העליונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, תחתון שאין למטה ממנו, דהקב"ה רוצה ששנתמש אף באיברים החיצוניים לתפילות ובקשות ולגילוי אלקות, והוא אשר מכשיר האדם שיוכל להכנס לפני ולפנים.

בימי הפורים הקדושים ע"י שמוחים כף ומרקדים ע"י כף באים אל המלך לבקש מלפניו לזכות לנגלות ונסתרות התורה.

וע"י עבודה זו נוכל ללמוד התורה הק' לשמה ע"ד הכתוב (ויקרא י"ט. ל"א) אל תפנו אל האובות ואל הידוענים, וכפי שביאר הרבי מקוצק דאסור לפנות אל הרצונות ואל הידיעה בעלמא, כי אם לייחד קוב"ה ושכינתיה, ולכוון בכל ידיעה וידיעה בתורה יתקרב ויתדבק יותר אל הבורא ית', וע"כ צריכים לשאול ולבקש תמיד מהבורא ית', ובפרט בימי הפורים לזכות לזו הבחי'

דתוקף מרדכי ואסתר, דהא דאנו רחוקים כ"כ מהתורה הק' הוא ודאי משום שלא התפללנו ובקשנו כדבעי לזכות לבחינת והאר עינינו בתורתך, ולכן ברחמיו ית' עלינו הביא לנו ימי הפורים הק' שנוכל לשאול ולבקש ממנו באופן נעלה ונפלא, למעלה מכל ההגבלות וההסתרות של החטאים והעוונות.

ע"י עמילות בתורה אפשר לתקן כל התיקונים

ועיקר רצון הש"י שיהודים יתקנו בתורתו דשם גנוז אור הנאולה, וכל דבר שבקדושה תלוי ועומד בקדושת התורה, כגון אם חפצים לצאת ולהיפטר מתאוות אכילה וכד' הוא תלוי בעיקר בהתורה הק', וכן כל התאוות ומידות רעות, וכן אם האדם רוצה לזכות להתמדה גדולה בהתורה הק' יוכל לבוא לידי זה ע"י עצם הדבר דלעי באורייתא, דהתורה הק' היא דעת דקדושה, וככל שהוגים ועמלים בה ביותר, אזי נפטרים מכל היצרין בישין, ואין דרך אחרת לסור מכל רע כי אם ע"י הלימוד בהתמדה תורת ה', ובכוחה להמשיך על האדם כל הישועות הנצרכות.

צריך להרבות בתפילה לזכות להוריד התפילה עד למטה ממש

ועל זאת צריכים לבקש ולעורר רחמים גדולים לזכות לכתר תורה, ובשביל לזכות לכתרה צריך לעורר מידת המלכות הלא היא התפילה, והעיקר לבוא להתפילה דבחי' המקום הנמוך ביותר שאין למטה ממנו, דהיא התפילה שממשיכים אותה עד הידיים והרגליים דהיא עולה על כולנה, וכמו שדבר בקדשו רבינו הלקו"מ (סימן י"ד) דע"י המחאת הכף וריקודים קדושים יכולים להמתיק הגורות והדינים הקשים ביותר, ומידה טובה מרובה דבכוחה אפשר לזכות לאור התורה הק', לאורו של משיח, ויתכן אף בזמן הזה לזכות לבחי' עולמך תראה בחיך להשגת כל האורות הנ"ל.

דהתורה הק' כולה מכל העולמות וכל הקדושות, ובפורים הוא עת רצון לפתוח שערי התפילה הללו, ואף דבכל השנה אין איש ראוי להיכנס לפני ולפנים, אלא הכהן גדול ביום הכיפורים לבד, ואין יכולים לבוא אל המלך כי אם הקרובים אליו ביותר שהם בבחי' משה רבינו כנ"ל, עם כל זה בפורים על ידי יינה של

תורה מאיר לכל היהודים הכח להוריד אור התפילה עד הידיים והרגליים, וממילא היא שבה לעלות לפני המלך ופותחת לפניו כל שערי רקיע, וכל הפושט יד בפיישוט ידיים וקפיצת הרגליים באמת נותנים לו כל אשר יחפוץ בנגלות התורה ובסתריה.

משמים קוראים לאדם שיתעורר בפורים עצמו לקבל התורה דעתיקא סתימאה, להכנס לפני ולפנים, ולהמשיך אור אלקי עד התחתונים בהתעוררות רוח חיים

וזה בחי' העבודה דימי הפורים שמוחים את עמלק, דעמלק הוא בחי' הספקות וההסתרות, דאף שאדם כ"כ קרוב אל הש"י, וכבר עומד בשער החצר הפנימית הוא מפריע ומונע ממנו להכנס לבית המלך, ומקור האדם שלא ינצל הימים הקדושים ויעברו מתוך היהודים בלי שום התעוררות דקדושה, ואח"כ שיעבר הזמן הקדוש, אזי שלא בזמנו קשה לעורר שוב האור. ולפיכך צריך לבחינת ויקרא אל משה, דהש"י קורא ומעורר את האדם שיכנס אל הקודש כמו משה רבינו שנכנס לפני ולפנים בכל עת,

דבפורים מקבל כל אחד הכח של מרדכי היהודי דהוא בחי' משה רבינו כנ"ל, דהש"י רוצה לתת לנו התורה שתכניס אותנו לפני ולפנים, ובכל עת שמתעסקים בתורה הק' בין בנגלות ובין בנסתרות ע"י זה זוכים להתקרב לפני הוי"ה ית', והכל ע"י שמבקשים מאת המלך שאלתנו ובקשתנו בסוד דויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, בדרך התעוררות הרוח חיים בהמחאת כף ובריקודים קדושים, וע"כ יכולים להמשיך הכוונה העליונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

והש"י מבקש מעימנו פתח פיך ויאירו דבריך, שנבקש ונחלה פניו שנוכח לרחמים פשוטים עד אין קץ, ובכח התפילות ובכח אמירת תהלים, ובכח מחשבות קדושות ושירות ותשבחות וריקודים קדושים, דאלו הכלי מלחמה וכלי הזיין שיש לכלל ישראל כנגד הס"מ וכת דיליה וכנגד עמלק, והש"י יעורנו שנמחה לגמרי את זכר עמלק, ונוכח לנגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי"ה דבר, עין בעין יראו בשוב ה' ציון, בביאת גואל צדק ברחמים יתיק ומיד לאלתר במהרה בימינו ממש אמנ.

(מתוך מאמר דעה חכמה לנפשך ויקרא - זכור תש"ח)

מעין הפרשה

פנינים על פרשת השבוע

המשך מעמ' א'

וביאר החתם סופר דאף שאכן העוף הוא זול יותר ממנחה, אולם בהקדשת העוף עדיין לא נחשב "כאילו הקריב נפשו", כי מעלה זו נאמרה דוקא במנחה שהעני מתאמץ וממעיט מפתו וממאכלו בעבור המנחה בכדי שעבדי ה' הכהנים ייהנו מקרבנו, ומוכן הוא לטרוח לקנות ביוקר כדי שיוכח להנות לומדי תורה מנכסיו, ולא שרק המזבח יהנה ממנה כמו בעולת העוף. ולכן זה שייך במנחה דווקא, כי עולת העוף כולה למזבח. ועל אדם כזה אומרת התורה 'נפש כי תקריב' שהמחזיק לומדי תורה הרי הוא מקריב נפשות לה', עכתו"ד.

ויש לבאר למה דווקא מי שנותן ללומדי תורה נקרא כאילו הקריב נפשו, על פי מה שמבואר בספרי חסידות חב"ד שיש ד' מדרגות בעבודת ה' השם: אני, אין, אין, אני. והיינו, שבתחילת כניסת האדם בעבודת ה' הרי הוא בגדר 'אני', היינו שהוא מציאות לעצמו כביכול, וכאשר מתחיל בעבודת ה' אז אמנם הוא מרגיש את האפסיות שלו ומתחיל לעבוד את ה' ומקבל על עצמו עומ"ש בשלימות, אבל עדיין ישותו

קיימת, וזו המדרגה הראשונה. ואח"כ עולה בדרגה ומתחיל לבטל ישותו לגמרי להש"י, וזה בחינת אין הראשון. ואחר כך עולה עוד יותר, למדרגה יותר גבוהה, ונכנס למדרגה שהיא בבחינת אין הגמור וביטול לה', וזהו האין השני. ואחר כך כשעולה עוד יותר בעבודת הש"י, שנכלל בתוך מציאות הש"י, היינו בתוך ה'אני' של ה' אזי קרוי 'אני', וזהו מדרגת אני השני. והביאור במדרגה זו היא, שהאדם בטל כל כך להש"י, עד שהוא מרגיש בעצמו, כביכול, את מציאות הבורא, וכל מה שהוא עושה אין הדבר בגדר שהוא בעצמו עושה זאת, אלא הוא מגלה במעשה זה רק את מציאות ה'.

וזהו עומק דברי החתם סופר הנ"ל. שהרי בדרך כלל אדם שהוא בעל השגה גבוהה, איננו רגיל לעסוק בגמילות חסדים ובהשפעה לזולתו, כיון שהוא בחינת אין, וחי' בביטול הגמור, - כי הרי הוא עוסק בעיקר עם עצמו, ומעמיק בתוך נשמתו בהשגות שלו, ואין לו זמן לעסוק בעניני חסד ובהשפעה לאחרים, ובקירוב

נפשות להש"י. ודאם כזה הוא בחינת אין, היינו שהוא מבטל עצמו לה', ואין לו את בחינת הישות דקדושה, בבחינת יוגבה לבו בדרכו ה', ואין לו את האומץ להשפיע אלוקות לאחרים ולהחזירם בתשובה, אלא הוא יושב בטל ומבוטל להש"י.

אבל כשעולה מעלה מעלה, ונכלל בתוך ה"אני" שלמעלה מן ה"אין", הרי הוא יכול גם לעסוק בגמילות חסדים, ויכול גם לעסוק בענין קירוב נפשות, ולהחזיר בתשובה גם את הנשמות הנפולות ביותר. וזה הוא החילוק בין עולת העוף למנחה, דעולת העוף כולה נשרפת להש"י בבחינת האין, ולא נשאר ממנה להאכיל לכהנים, אבל המנחה היא בחינת ה"אני" שלמעלה מן ה"אין", ואז יכול זה שהוא במדרגה דמנחה להשפיע לאחרים. ועל אדם כזה אומרת התורה "נפש כי תקריב", דעל אדם כזה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב נפשו, שכל נפשו בטל לה' עד שנכלל בהיש דקדוש בה'אני השני'.

ענין היגיעה בתורה ולהגיע עי"ז לשמחה

עמל שרק כך יבוא לשמחה, ואם ח"ו מאבד את שמחת החיים, זהו הפתח לכל הנפילות רח"ל.

הסיבה שאין לו שמחה מעסק התורה הוא כשאינו עמל בה

והנה פעמים יש והאדם מתמיד בתורה אך בכל זאת אינו רואה ברכה ושמחה בלימודו; והסיבה לכך, שהוא לומד תורה בלא עמל; שבתורה יש ב' חלקים עונג ושמחה, **העונג בא ע"י התגלות האור האלוקי** וההשגה בלימוד; אולם החלק הנוסף שיש בתורה שהוא **השמחה, הוא בא רק ע"י היגיעה** והעמל בתורה.

ואמרו רבותינו ז"ל (ספרא ריש פרשת בחוקת) "אם בחקוטי תלכו" – 'שתהיו עמלים בתורה', ועמל היינו טורח ויגיעה בלימוד, ואם אינו לומד באופן זה, אף אם מבין את תלמודו זוכה רק לעונג החכמה, ואכן הרבה פעמים מתוך העונג באים לשמחת הבינה, אך מ"מ אין זה השמחה בעצמה. וע"כ אם פתאום יכול להסתרת אור החכמה, לא יהיה בידי שמחה כלל, וכמבואר שבלי שמחת החיים לפתח חטאת רובץ. **ולכן יש לעמול ביגיעה גדולה בתו"ק, וע"כ כך יבוא אף לשמחת התורה.**

בכל עמל ויגיעה בתחילה זה נראה דבר קשה לבסוף בא השמחה והחיות

ואכן בתחילת העבודה בא הצר הצורך **ומדמה לאדם שהיגיעה בתו"ק היא למעלה מכוונתו** ואינו יכול לעסוק בזה. אך צריך לדעת שאין זה אלא הבל ושווא נתעה, אלא אדרבה ואדרבה, כך הטביע הקב"ה בעולמו, **שככל שהאדם מתרגל להתאמץ ולעמול בתורה**, פעם אחר פעם, לבסוף הוא בא מזה לשמחה אמיתית ופנימית.

ומבשרי אחזה, להבדיל אלפי הבדלות, בכל מלאכה ומשא ומתן, בתחילה נדמה לאדם שזה קשה לו ולמעלה מכוונתו, אבל במשך הזמן כשנכנס לזה כראוי, אדרבה מרגיש במלאכתו שמחה וחיות; וכל זאת מחמת **שהעמל בא מספירת הבינה, ששם יש את הכח שנותן ישות ושמחה**. ועל אחת כו"כ אלפי אלפים ק"ו בעמל התורה. וצריך כל אדם ללמד את עצמו להיכנס לעסק התורה בכל מיני השערים שיש כמבואר בסיפורי מעשיות שיש כמה דרכים לעלות לשמים, ובכלליות העניין צריך אדם ללמוד הן את דרך שער ימין שהוא שער האור והעונג והן את דרך שער שמאל שהוא שער העמל והיגיעה והשמחה, **ואזי אף אם יושב ולומד ואינו מבין את תלמודו, אינו סוגר את הספר ומסיים ללמוד, אלא אדרבה הוא שמח לעמול פעמיים ושלוש, עד שיבין**, ומשיג בדעתו שדייקא עכשיו שקשה לו הוא זמן הטורח, לעסוק בתורה דרך היגיעה.

סוד הלימוד עם חברותא והיגיעה בלימוד לבד

וכן הוא באופן הלימוד, יש אנשים שמטבעם רגילים ללמוד לבד, ויש שרגילים ללמוד דווקא עם חברותא, שהכל תלוי לפי הספירה והבחינה שאותו אדם תלוי בה, ולדוג' **מי שרגיל ללמוד רק עם חברותא הוא משום שפתחו לו משמייים רק את דרך החכמה** שמחמת זה יש לו את כח החיה המייחד והמחבר בין ב' נשמות שעי"ז בא העונג, אך עדיין לא פתחו לו מהשמים את שערי הבינה ולכן אינו רגיל ללמוד לבדו. אך צריך לדעת את כל הדרכים איך לעלות

עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה; שכשאדם פנוי מן החכמה אין לו שמחת חיים, משא"כ **כשעוסק בתורה הוא שמח בשמחה אלוקית, ואין היצר יכול להתגבר עליו**.

אם אינו יכול לעמול בתורה מוכרח שיהיה לו איזה עמל ויגיעה שלא יפול לאובדן השמחה

וכתב התולדות יעקב יוסף, וכן כבר איתא בספר חסידים (סימן תקמ"א), שאף שודאי עיקר העצה היא עסק התורה, מ"מ פעמים כשאדם נמצא במצב של קטנות המוחין ואינו עוסק כלל בתורה, אזי לכל הפחות צריך **לעשות איזה דבר כדי לבוא לשמחה שיוכל להתגבר על יצרו**; שהנה ידוע שיש סוד חכמה ובינה, חכמה הוא עניין המנוחה דקדושה, ובינה הוא עמל ויגיעה. וע"י המנוחה דקדושה זוכה לעונג, וע"י העמל ויגיעה זוכה לשמחה. ועל כן **כיון שאדם לעמל יולד**, אף שעיקר התכלית לעמול בתורה כפי שדורשת הגמרא (סנהדרין דף ע"ב) שעיקר העמל הוא בעמל תורה, מ"מ אם ח"ו נפל ואינו עומל בתורה, **מוכרח שיהיה לו איזה**

שיחת הר"ן סימן קכ"ט - עיקר התגברות התאוה הידוע דהיינו תאוות המשגל הוא רק מחמת עצבות ומרה שחורה וצריכין להתגבר בכל עוז להיות אך שמח תמיד ואמר: אפילו כשנפלין לפעמים לתוך רפש ומיט שקשה לו מאוד לצאת משם, צועקין וצועקין וצועקין (ואמר בלשון אשכנז ב"ו הלשון: אין אפילו או מעפלט אין אה בלאטי אריין שרייט מען אין מע שרייט אין מע שרייט) **והגביה ידיו קצת ולא אמר יותר. ואמר שלענין המחשבות והבלבולים שמבלבלין לאדם בעניין זה, שדיה לצרה בשעתה (ברכות ט:)** ולא יבלבל עצמו כלל בעניין זה לא קודם ולא אחר כך.

עיקר השליטה על המחשבות היא ע"י שמחה

הנה עיקר העצה לצאת מכל היצרים והמחשבות זרות זה ע"י השמחה, כי בשמחה'ה אותיות מחשבה'ה כידוע, **ומי שהוא בשמחה הוא שולט על המחשבות שלו**, ומי שאינו בשמחה אינו בעל הבית על מחשבותיו. ואיתא ברמב"ם (הל' א"ב פרק כב, כא) 'תירה גדולה מכל זאת אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת

פניני אורה

שני אופנים בחזרה על תיבות באמצע התפילה

שחזור אף שמאמין שבמדרגה הראשונה היה בו אלקות, **ורק הוא מחפש עכשיו מדרגה יותר גבוהה**; שאם אינו מאמין שגם בפעם הראשונה היה בו אלקות, ורק ופעם השנייה תהיה בה אלקות, אז הוא פגם באמונה, ואסור לו לחזור, **כי צריך להתחזק בעבודת השי"ת בבחי' צדיק, שמאמין שיש בכל מדרגה ומדרגה אלקות**. אבל אם חוזר בגדר תשובה, והיינו **שיודע שגם בפעם הראשונה היה בו אלקות**, אך עכשיו רוצה לעלות לעוד מדרגה יותר גבוהה, וכמו שידוע מהבעש"ט הק' עצמו על תשובת ר' סעדיה גאון **שעסק כל ימיו בעבודת תשובה על תשובה**, וכמ"ש התורת חכם כמה פעמים כשחורים על הכוונת בכל פעם מתעלים לעוד מדרגה ומדרגה, אזי אין בו פגם, **כי אינו מזלזל במדרגה הקודמת, ומאמין שגם במדרגה הראשונה היה בו אלקות**.

(מתוך שיעור יום ד' כי תשא תשפ"ב)

צריך להרבות בתפילה על הגאולה אך צדיקים נזהרים שלא להביא הגאולה קודם הזמן

הוא אינו מביא הגאולה, ולכן נותנים אותו הסוד למי שידועים שהוא איש נאמן. ורואים מזה שהוא בידינו להביא הגאולה, אך **צדיקים יודעים להתפלל על הגאולה** אך לא לדחוק את הקץ. והרה"ק ר' אייזיק מקאלוב ז"ע היה ישן במטתו מערב שבועות עד יום ב' דשבועות בבקר, ואז היה עומד וקרא העשרת הדברות, והעטרת צבי ז"ע אמר שאם הרה"ק מקאלוב היה עומד ממטתו מקודם **אזי היה מביא משיח, ולא רצה לדחות את הקץ**, וכן היה אצל כמה צדיקים סיפורים כאלו.

(מתוך שיעור יום ד' פקודי תשפ"ב)

מצינו מרבינו הבעש"ט הק' (בעש"ט עה"ת עמוד התפילה אות קטז) על הא דאיתא כל האומר שמע שמע משתקין אותו, וביאר כי **האדם מחוייב להאמין כי מלא כל הארץ כבודו יתברך, ולית אתר פנוי מיניה, וכל המחשבות של האדם יש בו מציאותו יתברך, וכל מחשבה הוא קומה שלימה**. וכאשר יעלה במחשבתו של אדם בעת עסקו בתפלה איזה מחשבה רעה וזרה, היא באה אל האדם לתקנה ולהעלותה, ואם אינו מאמין בזה אין זה קבלת עול מלכות שמים שלימה, **שאם ידע ששם גם כן הוא מציאות השם יתברך לא היה צריך לומר שני פעמים שמע, ונמצא הוא מקצר במציאותו יתברך ובקבלת עול מלכות שמים, ולכן אמר משתקין אותו**. עכ"ו. ומאידך ידוע אצל כו"כ צדיקים גדולים שהיו חוזרים וכופלים **תיבות בתפילה ריבוי פעמים אין ספור**.

והביאור בזה שיש חילק אם חוזר מחמת אי האמונה, שאינו מאמין שגם בפעם הראשונה היה בו אלקות, או

צריכים להתפלל הרבה שהגאולה תבוא במהרה, ואף שמבואר בגמ' כתובות (דף ק"א ע"א) שיש שבועה **שלא ידחוק את הקץ ופירש"י שלא יתפלל יותר מדאי**, אך כבר ביאר הרה"ק מסאטמער ז"ע בספ"ק יואל משה, שהיינו אם מתפללים באופן **שמחייבים משיח ע"י שמות ויחודים שמחייב להביא הגאולה**, ולא כמו שאנו מתפללים ומבקשים מה' שהוא יגאל אתנו, ובזה מותר להרבות. והרה"ק ר' פנחס מקאריץ ז"ע אמר שבפעם הוא יכול להביא משיח, וכמו שמוציאין אבק מחלב, שהוא דבר קל ביותר, כן הוא יכול להביא משיח, **רק הוא איש נאמן ויודע שהקב"ה אינו רוצה עדיין לכן**

בענין שומע כעונה

בגמרא (מגילה טז ע"ב): אמר רב אדא דמן יפו עשרת בני המן ועשרת צריך לממרינהו בנשימה אחת מאי טעמא כולהו בהדי הדדי נפקו נשמתייהו. ע"כ.

ומנהג העולם הוא שכל הציבור אומרים בעצמם כל העשרת בני המן. והטעם הוא כנראה משום דרוצים לומר העשרת בני המן בנשימה אחת.

הא דלא אמרינן שומע כעונה לגבי אמירת עשרת בני המן בנשימה אחת

ואומרים בשם הגאון מראגאטשאוו זצוקללה"ה הטעם בזה, משום דלא נאמר דין שומע כעונה לענין אמירת עשרת בני המן בנשימה אחת, ואין יוצאין בזה כמו שאר המגילה שיוצאין מדין שומע כעונה. והטעם, משום דלא נתחדש דינא דשומע כעונה רק לענין דיבור כקריאת התורה ואמירת ברכות, אבל לא לשאר חיובים שאינם בדיבור. ובפשוטו הכוונה בזה היא דבהדין שומע כעונה נאמר רק ששמיעה כדיבור, והוי כאילו אמר השומע בעצמו (וכעין הרהרו ונתיבה כדיבור); ומשו"ה דוקא לגבי קריאת התורה דשם הדין הוא אמירת פסוקי התורה כששומע מהבעל קורא יוצא בזה, דהוי כאילו אמר הוא בעצמו מדין שומע כעונה. משא"כ לענין הדין דנשימה אחת אינו יוצא בשמיעה בלבד, דלא נאמר דין דמי ששומע בנשימה אחת כאילו אמר בעצמו בנשימה אחת, ומשו"ה אינו יוצא הדין דנשימה אחת כששומע מחבירו.

חידוש הבית הלוי דאי אפשר להוציא בברכת כהנים מדין שומע כעונה

וכיסוד זה מצינו כבר בבית הלוי (על התורה בסוף הקונטרס על חנוכה) שכתב שכהן אי אפשר לו לצאת מחברו החיוב שלו בברכת כהנים מדין שומע כעונה, כיון שיש דין בברכת כהנים שיאמר בקול רם, (כדפסק המחבר או"ח סי' קכח) והדין הזה של קול רם אי אפשר לצאת מדין שומע כעונה. ולכאור' הטעם כנ"ל, דדין שומע כעונה לא נאמרה אלא דשמיעה כדיבור, משא"כ שמיעת קול רם לא נחשב כאילו בירך בקול רם, ורק בדיבור בלבד נחשב בשמיעתו בלבד כאילו אמר בעצמו.

ואפשר לומר דזה ג"כ כוונת הגר"א, דהגר"א (בשנות אליהו ע"ס רבנות דף ב' ע"א) על המשנה ריש ברכות: מאימתי קורין את שמע ביאר למה כתיב 'קורין' בלשון רבים ולא בלשון יחיד 'קורא'. ומבאר שם דכיון דבק"ש

אין יכול אחד להוציא את חברו, לפיכך נקט לשון רבים דכל אחד צריך לקרות לבד, ולא יוצאים ע"י שומע כעונה, עכת"ד. וי"ל דכוונתו ג"כ כנ"ל, דהסיבה דאינו יכול לצאת ידי חובתו ע"י שמיעה מחבירו היא כיון דבקרי"ש מעכב הכוונה דקבלת עול מלכות שמים, לכן לא נתחדש ע"ד הדין דשומע כעונה כנ"ל, דשומע כעונה הוא רק על הדיבור, שע"י שמיעה בלבד נחשב כאילו אמר בעצמו, אך לא על דינים אחרים.

קושית החזון איש מדין קראה על פה דלא יצא והנה החזון איש (אוה"ח סימן כט אות ג') הקשה על הבית הלוי (וכן יש להקשות על הצפנת פענח) דאי שומע כעונה הוא רק לגבי עצם הדיבור - דשמיעתו חשיבא כאילו בעצמו קראו ועי"ז יוצא חיובו, א"כ במגילה איך יכול לצאת מהבעל קורא הא יש דין במגילה דקראה על פה לא יצא (מגילה ב' ע"א), ובעינן קריאה בכתב, ואיך יכול לצאת דין זה בשמיעה, הא אף דהוי כדיבור אבל אינו כדיבור מתוך הכתב.

שיטת החזון"א דשומע כעונה מתיחס כל הפעולות של הקורא להשומע

ובע"כ חולק שם החזון"א על הבית הלוי, ומבאר דהדין שומע כעונה אין הפירוש יוצא בזה דע"י שמיעה, והוי כאילו הוא בעצמו אמרה, אלא הדין שומע כעונה נאמרה דכששומע מאחרים נכלל בהמשמיע והוי כאילו אמרה ביחד עם המשמיע. וכלשון החזון"א: ענין שומע כעונה הוא התאחדות השומע והמשמיע וכו' עד שמתחיל גם הדיבור למצוות השומע ע"כ מתו"ד. ומשו"ה במגילה יכול לצאת מהבעל מקריא דהוי כקריאה מתוך הכתב, דהדיבור של המשמיע הוא ודאי דיבור כשר - מתוך הכתב.

אך עדיין צריך להבין שיטת הבית הלוי והגאון מראגאטשאוו, דכי היכי דבמגילה נחשב כאילו קראה מתוך הכתב, יהא גם נחשב בברכת כהנים כאילו אמרה בקול רם, ובמגילה כאילו נאמרה בנשימה אחת כדיניה.

גם לשיטת הבית הלוי והגאון מראגאטשאוו נכלל בשומע כעונה כל מה שהוא בעצם האמירה

ונראה לבאר דוודאי אין כוונת הבית הלוי, והצפנת פענח לומר ששומע כעונה אינו אלא נחשב כאילו הוא אמר בעצמו ועי"ז יצא, וודאי דעתם דיכול גם

לצאת שאר התנאים הנאמרו בעצם הדיבור, וכדברי החזון"א לענין מגילה מתוך הכתב; אלא שהם סברו דיצא מהמשמיע רק מה שמעכב בעצם המצווה, כמו למשל במגילה דהדין קריאה מתוך הכתב אינו דין צדדי סתם, אלא זהו אופן קריאתו, דהתורה רצתה קריאה כזאת - מתוך הכתב, משו"ה במגילה גם אחרים יכולים לצאת מהמקריא, דכיון דהם נכללים בזה הקריאה יוצאים בזה גם הדין שיהי' מתוך הכתב דזהו קריאתו - קריאה מתוך הכתב.

אבל כשנאמר דין צדדי לא בעצם אמירתו, ואינו מעכב, אז הדין הוא דאינו יוצא בשמיעה בלבד, דרק על האמירה בעצמה נאמר דיוצא בשמיעה בלבד, ולא בשאר צדדי דינים הנאמרים שם לעשות בשעת הדיבור.

ולפי"ז נלענ"ד דלא קשה מהרא"י שהחזון"א מביא ממגילה על הגאון מראגאטשאוו לגבי הדין דנשימה אחת, דיש לחלק דחלוק דין קריאה מתוך הכתב מדין אמירה בנשימה אחת, כיון שדוקא במגילה שהדין דמתוך הכתב הוא דין באופן קריאתו, והוא לעיכובא, חשיב כחלק מעצם הקריאה ונאמר עליו שומע כעונה ונכלל בהמשמיע כאילו קראה מתוך הכתב. משא"כ דינא דנשימה אחת דאינו מעכב כלל ואינו דין באופן אמירתו אלא רק דין צדדי להגיד כל השמות דבני המן ביחד לא נאמר עליו דינא דשומע כעונה, דהדין שומע כעונה הוא דנכלל רק באמירה שלו וזה דין צדדי ולא מוגדר כעצם אמירה שלו.

אבל להבית הלוי דאירי על ברכת כהנים והתם הלא כתב המ"ב (סי' קכח ס"ק נ"ג) דקול רם הוא מעכב אף בדיעבד כמעט לפי כל הפוסקים, א"כ לפי שיטתו קשה אמאי לא נאמר גם על זה הדין שומע כעונה כבמגילה.

אך גם דברי הבית הלוי אפשר לתרץ דא"ה הדין בקול רם מעכב, אבל המעייני שם בפוסקים יראה דכל הדין בקול רם אינו דין בכלל בעצם אופן האמירה, והדין הוא לטובת הציבור שיכלו לשמוע הברכה, ועי' במשנ"ב שם דהכל תלוי בגודל הציבור דאם הציבור גדול צריך בקול רם ואם הציבור קטן סגי בקול בינוני והעיקר שהציבור ישמע ברור הברכות, ומשו"ה י"ל דלא שייך לצאת מחבירו, דאינו דין בעצם האופן והמצווה של הקריאה אלא הוא דין צדדי שמעכב, דרצו שכל הציבור ישמע. ודו"ק.

לו המוחין. וכפי שאמר ר' צבי פסח פרנק זצ"ל שהחילוק בין לימוד לבד לבין לימוד עם חברותא, הוא רק כמה פעמים צריכים לחזור על הלימוד, שכשלושים לבד צריך לחזור יותר פעמים וצריך יותר ישיבה ועיכוב עד שיתפתחו המוחין. ועל כן לא סגי בידיעת דרך זו בכדי לילך בה, אלא צריך האדם להרגיל את נפשו באלו הדרכים הרחוניים זמן רב בכדי שיוכל ללכת בהם.

וצריך כל אדם לבקש מאבינו שבשמים 'השיבנו אבינו לתורתך וקרבתנו מלכנו לעבודתך', שע"י התמדת הלימוד זוכים לשוב בתשובה באמת ולבטל את כל היצרים שבעולם. השי"ת יזכנו להתמיד בלימוד התורה ולבוא לתשובה שלימה, ועי"ז לביאת גואל צדק ברחמים, במהרה בימינו ממש, אמן.

אף כשנמצא לבדו יכול ללמוד בדרך החכמה וההתעכבות ואמנם כשאדם נמצא לבדו מלבד דרך הבינה שהיא לאמץ את מוחו להבין את לימודו, יש גם את דרך החכמה בסוד "בד קודש ילבש", שקודש הוא בחי' חכמה כידוע, אך אופן זה הוא מקושר למלכות שהיא בסוד היורד למרכבה כנודע, והוא שיושב במקומו ומתעכב על כל ענין זמן ממושך עד שמבין אותו.

אך גם לאופן זה צריך האדם להרגיל את עצמו, משום שאין טבעו נוטה לכך, מחמת שהאדם הוא בסוד ז"א שרוצה בכל עת להמשיך ולהתקדם, וקשה לו להמתין ולחכות עד שיתפתחו

להר"ה, שאף אם רגיל לשבת עם חברותא ולעסוק בתורה, כשמזדמן שאין לו חברותא, עתה הוא הזמן לפתוח עור שער ולהרגיל את עצמו לשמוח עם העמל, ויש לבד ויעיין בתוה"ק עד שיזכה להרגיש שלימות של שמחה, להשיג ולהבין דברים בדרך העמל והיגיעה.

בדרך הבינה יותר נקל להגיע להשראה ואף שדרך הבינה והעמל היא נמוכה מדרך החכמה, מ"מ יותר נקל להגיע דרכה להשראה אלוקית, שפנימיות הבינה יותר קרובה לכתר ששם כח השראה (כידוע שבבינה אף דעת הלק לעתיק משא"כ בחכמה רק הג"ר הלך לעתיק), ומי שמתמיד באופן זה ללמוד לבדו ולעמול בתוה"ק, פותח בנפשו פתח להשראה אלוקית.

פורס מפה ומקדש

לנו מרן האריז"ל בשער הכוונות לא יתכן לעשות כן, אלא נכון לעשות דוקא הכל על הסדר, קבלת שבת, וערבית, וקידוש וסעודה. וזה לשונו: מיהו לפי דברי האריז"ל בשער הכוונות לא נכון לעשות כן, שכתב דסדר עליית העולמות והמשכת המוחין הוא בקבלת שבת, ואח"כ באמירת ברכו, ובקריאת שמע, ובעמידה ובברכת מעין שבע, ואח"כ התשלום הוא באמירת ויכלו על הכוס ובברכת הקידוש עיי"ש, ואם כן אם יבא לקדש ולאכול קודם תפלת ערבית הרי הוא מהפך הסדר הנעשה בליל שבת, עכ"ל.

אבל גם על פי קבלה מצינו חילוקי דעות בזה, כי הבן איש חי (הלכות שנה שניה פרשת בראשית אות יח) שכל פסקיו מבוסס על פי דברי האריז"ל ותמיד פוסק כדברי האריז"ל כתב להדיא שמוותר לעשות קידוש עוד לפני שמתפלל מערב, ולא כתב שיש לפקפק בזה. וזה לשונו: קידוש הלילה אינו תלוי בתפלת ערבית, שאם ירצה לקבל שבת מבעוד יום ולקדש ולאכול ולהתפלל ערבית בלילה, רשאי, ורק צריך שיתחיל לאכול חצי שעה קודם זמן קריאת שמע, עכ"ל.

ויש כאלו שרצו להביא ראיה ממה שכתב בעטרת צבי (פרשת אמור דף צ"ד ע"ב) שכתב שיש לפרוס מפה ולקדש, עיי"ש. אבל האמת דאין להביא ראיה משם, כי מדובר שם שיש"ח חל ביום ראשון, ורצו להאריך בשלש סעודות, ולכן כתב שאפשר להאריך בשל"ס כמנהג החסידים ויפרוס מפה ויקדש. ושאינו קידוש דיו"ט מקדוש דשבת, והכוונות של קידוש ביו"ט אינו דומה לכוונות של ליל שבת, ולכן אין להביא משם ראיה לקידוש של ליל שבת, ואכמ"ל.

פנימיות מנהגן של ישראל לעשות פורס מפה ומקדש

ובאמת גם על פי קבלה (וגם לפי דעת הכף החיים שבשבת דעלמא אין לעשות פורס מפה ומקדש), יש ליישב מנהגן של ישראל לפרוס מפה ולקדש בפורים שחל להיות בערב שבת. דהנה ידוע שיש שתי דרכים בעבודת השם: א', ממטטה למעלה, שהוא דרך הבינה, ב', מלמעלה למטה והוא דרך החכמה (וכידוע שמים הוא חכמה, ומים דרכם לירד ממקום גבוה למקום נמוך, ולעומת זה אש הוא בינה ואש דרכה לעלות למעלה כל הזמן).

והנה בשאר שבתות השנה, הרי בתפלה ערבית דליל שבת מתחילה עליית העולמות באופן של מלמטה למעלה, דהיינו קודם תפלת ערבית ואח"כ קידוש, בבחי' בינה שהיא מלמטה למעלה, ועל כן אין להקדים הקידוש קודם התפילה וכמש"כ הכף החיים.

אולם כל זה הוא בשאר ימות השנה, (ומשום שבימות החול אנו במדרגת יסו"ת, שהוא בחי' בינה דערך אבא ואימא שנקראים 'חכמה' כלפי יסו"ת, ודרך הבינה הוא לעלות ממטה למעלה כנ"ל) משא"כ ביו"ט פורים שמתגלה ומאיר האור דיסוד אבא, ומאיר אור של מרדכי הצדיק שהוא אור החכמה, יש ענין דייקא לפרוס מפה ולקדש ולהתחיל מלמעלה למטה היפך הסדר הרגיל, שזהו דרך החכמה, מלמעלה למטה.

סעודת פורים סמוך לשבת ולגמרה בליל שבת כמו שנוהגים כשחל בשאר ימי החול.

ואחר בירור ארוך מסיק: על כן נראה דיותר טוב לעשות הסעודה מבעוד יום סמוך לשבת ולהתפלל מנחה קודם בעוד היום גדול, ואחרי כן יתחיל הסעודה, וכשהוא סמוך לשבת ילך לבית הכנסת לקבל שבת ולהתפלל ערבית בציבור, ויחזור לביתו ויפרוס מפה ויקדש.

(וביור שם דאומר קידוש לבד בלא ברכת היין, כיון שכבר בירך על היין בתחלת הסעודה כמוזב בשו"ע סימן רע"א סעיף ד'. וגם אינו צריך לברך ברכת על נטילת ידים, אלא נוטל ידיו מספק בלא ברכה, והוא דומה למה שכתב בשו"ע סימן קנ"ח סעיף ד'. וגם אין לברך ברכת המוציא, דאין קידוש מפסיק, כדעת היש אומרים בשו"ע סימן רע"א שם. ובברכת המזון אומר רצה ולא על הנסים, עיי"ש.)

אין לקבל שבת מפלג המנחה ואז לעשות סעודת פורים

אמנם, אינו נכון לקבל שבת מפלג המנחה ולמעלה ולקדש ולאכול מיד (ממ"ש בשו"ע סימן רס"ז סעיף ב' שיכול לעשות כן בער"ש) ורוב הסעודה תהיה ביום, אף שלכאן עיי"ז אפשר לצאת ידי שניהם, סעודת שבת וסעודת פורים. דזה אינו, כפי שמסיק בשו"ת התעוררות תשובה (סימן תצ"א), וטעמו ונימוקו עמו, מפני שסעודת פורים צריכה 'היכר' שהיא נעשית לשם פורים כמבואר בתלמוד ירושלמי (מגילה פרק א' הלכה ד'), ואם מקדש תחילה סמוך לשבת ואוכל אח"כ, הרי פשיטא שאין היכר בזה שנעשית לכבוד סעודת פורים, ולכן לא יצא כלל מצות סעודת פורים בסעודה זו.

דברי השואל בשו"ת מהרי"ל והתרה"ד שלכתחילה אין לעשות פורס מפה ומקדש

אולם מתוכן דברי השואל - אחי המהרי"ל הג"ר גומפרעכט סג"ל ז"ל בתשובת מהרי"ל שם, נראה שס"ל דאין לעשות כן לכתחילה, וז"ל: עוד שאל, כשחל פורים ביום ו' אין נוהגים בסעודת פורים, ואם תחייבנו הסעודה מבעוד יום ויגמור בלילה, זה אינו רשאי לכתחילה מפני הקידוש, דדוקא דיעבד אם משך סעודתו בערב שבת עד הלילה פורס מפה ומקדש, ואם תאמר דזה מיקרי דיעבד כיון דאי אפשר בענין אחר ניחא. עכ"כ.

וכן מדברי הגאון בעל תרומת הדשן מבואר שאין נוהגין לעשות כן, כפי שכתב בשמו תלמידו בספר לקט יושר (עמוד קנ"א) וז"ל: ודרש כשחל פורים ביום ו', צריך לאכול סעודת פורים ביום, ומתפלל מנחה וערבית בעשרה. ואע"ג דהלכה כר' יוסי (פסחים ק' ע"א) בערב שבת שמתיר לאכול סמוך לשבת, מכל מקום אין נוהגין לקדש על השלחן. עכ"ל.

חילוקי הדעות עפ"י סוד בענין זה

ועפ"י הסוד לכאן אין נכון לעשות כן, וכמו שכתב הכף החיים (סי' רע"א ס"ק כ"ב) שעל פי הסוד שגילה

הנה דנו האחרונים מתי לעשות סעודת פורים באופן שחל להיות פורים בערב שבת כהאי שתא, שאז שונה הוא המנהג משאר כל השנים, מחמת שאין לקבוע סעודה ביום ערב שבת מן המנחה ולמעלה סמוך לעת ערב מפני כבוד השבת, כמבואר במסכת פסחים (דף צ"ט ע"ב). ואם כן יש לדון האם עדיף להקדים סעודת פורים לכתחלה בשחרית, ולכל הפחות לפני חצות היום, או דילמא לא. וכדרכה של תורה, מצינו בזה כמה מנהגים, ונבוא לבאר השיטות בזה, וביאור פנימיות מנהגן של ישראל לפרוס מפה ולקדש.

דברי הרמ"א שיעשה הסעודה בשחרית והסוברים לעשות סעודה קודם מנחה

הנה כתב רבינו הרמ"א (סימן תרצה סעיף ב') בשם מנהגים וז"ל: וכשחל פורים ביום ששי, יעשו הסעודה בשחרית משום כבוד שבת, עכ"ל. וכתבו האחרונים (יוסף אומץ אות תתש"ד, סידור יעב"ץ, ובמשנ"ב סק"י, ובערוך השלחן ועוד) דהיינו קודם חצות היום לכתחלה.

ובשו"ת מהרי"ל (סימן נ"ו אות ח) כתב: סעודת פורים ביום ו' מתחילין בהיתר קודם סמוך למנחה (היינו קודם ט' שעות דהוא סמוך למנחה). עכ"ל. ודברי מהרי"ל אלו ציין גם ביד אפרים דהוא קודם שעה עשירית.

דברי כמה וכמה אחרונים לעשות פורס מפה ומקדש

אולם מנהג אחר מצינו בזה, שיש כמה וכמה אחרונים שסברו שלא לשנות בשנה זו משאר כל השנים, אלא מתחילים הסעודה אחר תפלת מנחה גדולה, כמנהג גדולי אשכנז (מהרי"ל ומהרי"א) בכל פורים, ואוכל רוב הסעודה ביום, ובערב באמצע הסעודה 'פורס מפה ומקדש' (כמבואר במסכת פסחים דף ק' ע"א, וכדמבואר בשו"ע בסימן רע"א), וממשיך ואוכל סעודת שבת. וכן כתב במגן אברהם (ס"ק י"ט) בשם המרדכי שמצא כתוב כן בקלף ישן.

(וכתב שם שלאחר הסעודה מתפללים מעריב של שבת, שאם מתפלל מערב באמצע הסעודה, אינו מזכיר עוד על הנסים בברכת המזון. אבל בשו"ת זרע אמת המובא להלן כתב שיותר טוב להתפלל קבלת שבת וערבית דייקא באמצע הסעודה, ואכן אינו אומר על הנסים בברכת המזון.)

וכן מביא הבית יוסף בשם הארחת חיים (הלכות פורים סימן ל"ז), וכן מופיע מנהג זה במאירי (כתובות ז ע"א ד"ה אע"פ), וכתב על כך, 'שאף אנו ואבותינו' נוהגין כן. וכן כתב בערך לחם למהריק"ש (סימן תרצ"ה), וכן כתב בנהר מצרים (אות י"א) שזו היא הדרך היותר ישרה, וכן נוהגים בעיר הקודש ירושלים ת"ו.

דברי הזרע אמת כהאחרונים הנ"ל

וכעין זה מסיק הגאון רבי ישמעאל הכהן זצ"ל (אחד מגדולי ספרד) בתשובה בספרו שו"ת זרע אמת (חלק ג' סימן ע"ט), שנשאל על זה בחודש אדר שנת התקנ"ח שחל פורים בערב שבת. וכתב, נשאלתי אם נכון לעשות

פנימיות ענין פורים

ועי"ז שאינו נתלה עוד בז"א ומקבל המוחין שלה בלבד נעשה נסירה מז"א ויכולין להחזירו פנים בפנים.

והעבודה המוטלת על האדם לעבוד בזמן ההסתרה הוא, לידע שהקב"ה אכן מסתיר ממנו את פניו לשעה מועטת, אך הרי אליבא דאמת אותו הכח ואתו החיות שיש לו, - בין מה שהיה לו עד עתה, ובין מה שיש לו עתה בזמן ההסתרה, הרי הכל הוא מכוון ית"ש, שאף שאינו רואה אותו לע"ע, מ"מ הכל בא מכוחו. והאדם המתגבר בדעתו על נסיונות אלו, ומתחזק בעצמו ועובד כמקודם את עבודתו, הרי שעיי"כ הינו ממשיך את הגילוי אלוקות על ידו, ועי"נשמת ישראל, בחי' הנוק', שמתחזקים באמונה בזמן ההסתרה, עיי"כ ישוב הכל ויחזור לבחי' פב"פ.

ענף ב' - טעות המן שלא ידע שיש גילוי מוכח הצדיקים

המשך לשון האר"י - ז"ס ענין ויכוח המן עם אחשוורוש אם יעלה בידם עצה זו. והשיב לו המן (אסתר ג. ח) ישנו עם כו', ודרשו רז"ל (אסתר רבה ו. יב) ישן הוא האלוה שלהם, לכן התייעצו שניהם, כי בזמן ההוא שהאלוה שלהם הוא ישן, יקדימו הם לאבד ולהשמיד שונאיהם של ישראל, כדי שלא ישארו אפילו מתי מעט שיהיו ראויים לגאולה, ועיי"כ לא יבנה בהמ"ק. לכן התייעצו שניהם, כי בזמן ההוא שהאלוה שלהם הוא ישן, יקדימו הם לאבד ולהשמיד שונאיהם של

לאחרים השכל, אבל אח"כ מתבונן בזה (בינה) עד שנתפס אצלו בהגדרה ואותיות (דעת) באופן שיכול להתגלות (ז"א), עד שהמקבל (מלכות) יכול להשיגו ג"כ. וכן עד"ז בנמשל, אור הקב"ה יורד ומתלבש בחכמה דאצילות, אבל שם עדיין אינו בר גילוי באופן שהמלכות - הכלי - ישיג אותו, עד שמתלבש בז"א דאצילות ומשם מגלה את עצמו להמלכות - הכלי. וכשנתגלה הקב"ה בתוך הנוק' - הכלי - ממילא מתגלה שם האמת שאין עוד מלבדו ואין שהוא כל המציאות, ואפילו הכלי. ונשמות ישראל הן הן הכלי הזה שהז"א - הקב"ה מגלה את עצמו. ועי"כ, פ"פ, הנה ענין נשמות ישראל הוא המלכות, ומקבלת חיותה והשפעתה מז"א שהוא הגילוי של הקב"ה.

ביאור ענין אח' באח' ופנים בפנים

במשך יומין דחול אין נראה אלא הנהגתו והשגחתו ית' בלבד אבל אין הוא עצמו מתגלה

והנה אמרנו שהז"א ונוק' עומדים אהור באהור זה עם זה, והיינו שהגילוי מהז"א (שהוא גילוי השגחת ה"כ"ל) לנוק' (שהוא נשמות ישראל) הוא בבחינת אהור באהור. ואין הכוונה בזה שאין שום גילוי מז"א לנוק', אלא הגילוי הוא באופן של אהור באהור, והגילוי הזה נקרא גילוי ההנהגה, דנתגלה שהוא המנהיג ושהוא המשגיח, אבל הגילוי של הקב"ה בעצמו לא נתגלה שם, שאין הגילוי בבחי' פנים, היינו שלא ניכר המשגיח בעצמו אלא ההשגחה היוצאת ממנו, ובעת כזאת המוחין דאו"א נמשכין לז"א ועי"כ ההתלבשות בז"א יכולים להאיר למלכות. (והגילוי או הוא רק בשם אלוקים, אבל לא נתגלה שם הגילוי של הקב"ה בעצמו שהוא שם הוי"ה).

בשעת הדורמיטא אין המלכות מקבלת חיותה מז"א אלא מאבא ואמא עצמם שאינם ברי גילוי בעוה"ז אבל הלא תכלית כל הבריאה היא, שרצה הקב"ה שיהיה לבני"ק קשר עמו בצורה של פנים בפנים, וישיגו גילוי בשלימות, והרי הנים עומדים בכל עת במצב של אהור באהור, וכיצד אכן יוכלו להגיע למדרגה זו. עי"ז עשה הקב"ה מושג שנקרא דורמיטא, והיינו כעין שינה על ז"א, דהיינו שהמוחין דאו"א שנתלבשו בז"א ומחיים עי"כ המלכות יוצאים מתוכו (דאז"ס שנתלבש בחכמה דאצילות אינו יורד להתגלות - להתלבש בז"א), ונתלבשים במקומו בנוק'. ובמקום שהמלכות יקבל חיותו דרך הז"א, והז"א יהי' השורש והחיות להמלכות, אבא ואמא נעשים שורש להמלכות, והמשמעות בזה היא דאין הקב"ה מתגלה בעולם כלל, כיון שהחכמה והבינה מצד עצמם (כלי גילוי הוי"ה) אינם ברי גילוי בעוה"ז.

בזמן כזה צריך להתחזק באמונה גדולה ועי"ז נמשך הגילוי אלוקות ונעשה פב"ב

והנה עי"ז נעשה הסתר פנים בעולם, והרשעים יכולין לעשות מה שהם רוצים, דכביכול אין גילוי והנהגה של הקב"ה בעולם, אבל עכ"ז או"א הם השורש והמוחין להמלכות, רק דאינו בגילוי. והיינו שרק עם אמונה גדולה אפשר לבני ישראל - ששורשם בנוק', לידע שבאמת הקב"ה נמצא

כל יו"ט מעורר ההארה שהיתה בימים ההם

הנה ידוע מה שכתב בקדושת לוי (קדושה ראשונה לחנוכה ועוד) ובעוד ספרים, ענין חנוכה ושאר ימים טובים, שבכל שנה ושנה בהגיע הזמן ההוא, חוזרת ומתחדשת ההארה שהיתה אז בימים ההם.

וכדברים האלה מצינו ראינו בעוד ספרים מתלמידי הבעש"ט הק', אשר כל יו"ט ויו"ט שבשנה אינו זכר בלבד להנעשה בימי קדם, אלא שמתעורר ממש אותו הארה שהיתה אז בימי הנס, וגם הרש"ש כותב כדברים האלו, שזהו טעמו של היו"ט, לאשר מתעורר בו הענין הוא עוד הפעם. ועי"כ כדי להבין ענין פורים צריך להקדים ולהבין מה שהיה אז, ומה שנתחדש עי"כ נס פורים.

ענף א' - המצב בזמן נס פורים

תמצית דברי האר"י ל' בשעה"כ ענין פורים

ונביא קודם תמצית היוצא מדברי האר"י הק' בשער הכוונות (ענין פורים), וזה תורף עיקר דבריו: נתבאר אצלנו כי בכל זמן של הגלות עומדים זעיר ונוקביה אהור באהור. והנה כאשר רוצים לחזור פנים בפנים, צריך שתקדים בחינת הפלת הדורמיטא על ז"א, כדי שתיעשה הנסירה ותוכל לחזור עמו אפין באפין, ולהיות כי ענין מרדכי ואסתר היה בסוף השבעים שנה של גלות בבל כנודע - לכן אז כבר בימיהם התחיל ענין תיקון ז"ו כדי לחזור אפין באפין ויגאלו ישראל.

וענין התחלה זו היא ענין הדורמיטא שנעשה אז בימיהם. וזהו סוד הצדה העצומה שהיתה אז לישראל אשר עליו נאמר" והנה אימה חשיכה גדולה" וכו', ואמרו רז"ל: חשכה - זו גלות מדי, שהחשיכה עיניהם של ישראל וענינו הוא לפי שאז היה ז"א בסוד הדורמיטא.

ויש לבאר ענין זה בפנימיות העבודה. ונבוא לבאר בע"ה ההגדרה של ז"א (ועיר אפין) ונוק' (מלכות) בעבודת השי"ת, ואח"כ נבאר מהו הענין של עמידתם אהור באהור בעבודת ה', ועמידתם פנים בפנים, וענין הדורמיטא מהו, וגם נבאר ענין המשכת המוחין בתוך הנוק', ואח"כ נבאר ענין נס פורים והגילוי דיסוד אבא שנמשך אז בזמן הנס. ונבוא להבין בעומק לפנים מעומק מעלתו של יום הפורים הק', והטעם בהא דאי מצדיקים שכל הבקשות בו מתקבלות.

[אך באנו לגלות דעתנו שכל מה שמבואר להלן אינו אלא מה שלקטנו קצת מתוך ספרי ים החכמה, כדי להגדיר ולזכות להבין קצת פנימיות בחי' פורים, ואין הכוונה להגדיר בכלליות ענינים העמוקים אלו, ודברים אלו נתבארו בהרחבה משיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וכל הרוצה ליטל את השם יבוא ויטול להבין עומק הענינים].

ביאור ענין ז"א ונוק'

הנה באופן כללי הז"א נקרא הגילוי של הקב"ה, ואילו הנוק' (מלכות) היא בחי' נשמת ישראל. [וביתר ביאור, ז"א הוא גילוי השי"ת כפי מה שהוא מגלה את עצמו לתחתונים. ועי"ד משל, בכל שכל שאדם משיג יש את עצם ההשגה (חכמה), אמנם בזה עדיין אין לו אותיות והגדרה לגלות

ניצוצי עבודה

יום תענית אסתר הקדמה לפורים

י"ג אדר - צריך להקדים תענית אסתר לפורים לתקן בחי' ממלא ומשם לעלות לבחי' טובב

הנה בתחילה צריך להכנס לממלא כל עלמין, ומשם לעלות לסובב כל עלמין, ולהתרחק מן הגשמיות בסוד 'של נעליך', והוא טעם הקדמת יום כיפור לפורים, וכן הקדמת תענית אסתר לפורים. כי תחילה צריך להתרחק מהגשמיות, כדי שיוכל אח"כ להעלות הגשמיות, ולהגיע לכך שגם כאשר צריך להתעסק בגשמיות יהיה בלתי לה' לבדו.

והעבודה ביום כיפור הוא בסוד 'תענו את נפשותיכם', כי בתחילה צריך דעת זה של 'תענו את נפשותיכם' להתרחק מגשמיות, כדי שיוכלו לקבל דעת העליון איך לעשות מ'תענו' 'תתענגו', וצריך לזרוק את ושתי שהיא קלי' נוגה כדי לזכות לעשות היחוד, ורק אח"כ יוכל המחצית השקל להביא את האדם לשקל שלם, שהוא היחוד בין ממלא כל עלמין לסובב כל עלמין.

ולכן כדי להגיע לדעת השלמה הזאת צריך תחילה להכנס לבחי' יום כיפור, להכנס ל'תענו' של יום כיפור, כמו אסתר המלכה שאמרה 'וצומו עלי שלושה ימים', כי אף שהעיקר התכלית להגיע לסובב כל עלמין ולסעודת פורים בבחי' 'תתענגו', אך צריך הכנה נכונה לכל מדרגה.

(מתוך של"ס משפטים תשע"ג)

פנימיות עבודת הזמנים

ישראל, כדי שלא ישארו אפילו מתי מעט שיהיו ראויים לגאולה, ועי"כ לא יבנה בהמ"ק.

והיינו, שעפ"י האמור מובן שזהו שאמר המן שעתה הוא זמן המוכשר לכך כיון שאלקיהם ישן, וכיאר הדבר, שהרי עתה הוא זמן שינה אצל הז"א, וע"כ אין השגחה מצד הז"א, וכביכול אין הנהגה של הקב"ה בעולם והוא הזמן לעשות בהם כרצונם. שכן הוא עפ"י הסברא, שכאשר אין השגחה מצידו הרי הם בבחי' הסתר פנים, וא"כ יוכל בזמן זה לאבד שונאיהם של ישראל, רח"ל.

אף שאין מוחין דז"א מ"מ יש גילויי ית' בעולם בכח הצדיקים והנה האמת היא, שאף שהז"א ישן, וכביכול אין הנהגה מצד הקב"ה בעולם, עכ"ז המוחין דאו"א (היינו עצם הבורא כפי מה שמתלבש בעולמות - בחכמה דאצילות) כן נכנסין בהנוק', וההשגחה היא מצידה. ואף שהסברנו לעיל שאו"א הם מוחין שרשיים ואינם מתגלים לערך התחתונים, ומתגלים רק ע"י שמתלבשים בז"א, זהו בהמוחין דאו"א מצד עצמם, דאינם יכולים להתלבש ולירד לערך התחתונים, אבל עכ"ז הצדיקים, ע"י עבודתם ואמונתם בזמן הסתר, מגלים האמת הנסתרת שאין הסתר פנים מצידו יתברך, ועי"ז ממשיכין ההנהגה בגילוי.

וכמו שביארנו שבזמן זה ישנם נסיונות והסתרות לעבודת השי"ת, דאין הוא מתגלה לתחתונים, ונצרך להתגבר עליהם, והצדיקים הם אכן מתגברים ועי"כ מפרסמים לעין כל כח האלוקות בעולם, שאף בזמן הסתר נמצא כח זה אלא שהוא בהעלם, (וכח זה באה הצדיקים הם מרכבה ללמעלה מ"א דהם מקושרים לאו"א ש קודם הצמצום משי"ה אין שום הסתרה אצלם דכל ההסתרות הם רק לערך תחתונים), ומכח זה נמשכת ההשגחה על בני'.

בזה טעה המן מתחילה ולכן אח"כ רצה להרוג את מרדכי וטעות זו טעה המן, שלא ידע דבר זה, ולא העלה על דעתו שבכח הצדיקים נמשכת ההשגחה גם בזמן זה, וע"כ מתחילה לא שת לבו אל מרדכי. אמנם כשראה והנה 'מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה', החל להבין את כוונת מרדכי, וראה שאף שיש הסתרה אינו מתפעל מזה ואינו נכנע תחתיו, דבכוהו להמשיך את ההשגחה בעולם, שאף אם אין מצד הז"א השגחה, מ"מ מצד המלכות ישנה, והוא מכח מרדכי הצדיק שהוא מרכבה ליסוד דאבא.

ע"כ העלה המן הרשע בדעתו שמתחילה הוא צריך להרוג את מרדכי, ורק אח"כ יוכל להמשיך ולהרוג את כל היהודים ח"ו. וכוונתו היתה פשוטה, שאם מרדכי ייהרג, אזי מכיון והוא מרכבה לשורש פרצוף הנוק', גם פרצוף זה יתבטל ח"ו, שלא יהיה חלילה השגחה מצד הנוק' על בני', וא"כ שוב לא יהיה מה שימנע בעדו מלהרוג ח"ו את כל היהודים מכיון ואין עליהם כל השגחה, לא מצד הז"א שהוא בחי' ישן, ולא מצד הנוק' שנתבטלה.

ענף ג' - ענין גילוי יסוד אבא

המשך לשון האר"י: ואז השי"ת ברחמינו האיר הארת נוקבא העליונה, והיא גדולת מרדכי ואסתר, ועל ידם נושעו ישראל מן הצרה הגדולה ההיא כמו שנבאר.

על עמדו לאמר אין דבר מבלעדי השי"ת ואין כלל דבר של הסתר פנים, והכל הוא מאיתו ית', עי"כ זוכה וממשיך עליו את המוחין שהיו בז"א, ושעתה הם בנוק', שהרי ע"י התחזקותו במידת הנוק', זוכה וממשיך עליו כל המוחין שבה. (דמציאות הנוק' הוא נפרד וכל הקשר לאלוהות הוא רק דרך אמונה דבגילוי הוא נפרד וע"י אמונה שהוא למעלה מן הגילויים מאיר את אור ה')

ודיקא ע"י ההסתר וע"י התחזקותו באמונה זוכה למעלה הרבה יותר גדולה משהיה לו קודם לכן, שזוכה ומקבל תענוג עלאי ואור עליון שמעודו כלל לא זכה בהם, כמו שנראה בחוש, שהאדם בזמן הסתר ומתגבר, וזוכה להארה נפלאה ומתיקות בעבודה וכדו', ומה הטעם בזה, אלא הוא הדבר אשר דברנו עד עתה דכשהאור הוא בלי לבושים אין בדומה לו בבהירותו.

החידוש בפורים שאף לאחר חזרת פנים בפנים נשאר אור יסוד אבא

בפורים נוסף עוד נס שאף אחרי שהזורים להיות פכ"פ ממשיך להאיר אורו של יסוד דאבא

ובאמת בפורים מצינו עוד פרט בעוצם מעלת גילוי יסוד אבא שנתגלה אז, שחוף מזה שעשה הקב"ה נס והשיגח על בני' אף בזמן הסתר פנים ע"י מרדכי הצדיק, שהאיר האור דיסוד אבא בזמן הסתר ע"י אמונה וע"י ניצלו ישראל. מצינו בזה עוד גילוי שאין באף זמן אחר, והוא שהאיר האור דיסוד אבא, באופן שאפילו כשיחזרו להיות פנים בפנים האור דיסוד אבא יתגלה בלי לבושים.

שהנה זה שהאיר אור יסוד אבא הוא מצד טבע הדברים הרוחניים שהטבעי הקב"ה בעולם שכשהמוחין בהנוק' מאיר האור דיסוד אבא בגילוי, אמנם היה נס שני שהוא יוצא מדרך טבע הדברים הרוחניים. שהרי כל עצם קיום והארת מרדכי שייכת מטבע הדברים אך ורק לזמן הדורמיטא שהמוחין בנוק', שעד אז המוחין נמצאים בתוך הז"א, ומכיון ויסודו ארוך אזי אין יסוד דאבא יוצא בגילוי, ואח"כ כשיוצאים ממנו המוחין ונכנסים בנוק', מכיון ויסודה קצר, אזי יוצא יסוד דאבא בגילוי, וכנ"ל, דכאשר המוחין בז"א האורות מגיעים עם לבוש, וכאשר אין מוחין בז"א כשמתחזקים האורות מגיעים בלי לבוש.

אמנם, מצד טבע הרוחני כאשר חוזרים המוחין לז"א, ועומדת עמו הנוק' פכ"פ, הרי שהמוחין שוב חוזרים ועומדים בז"א, ושוב הינם בתוך לבוש היסוד של הז"א, וכל האורות מגיעים כבר עם לבוש, וכאילו נפסקה המעלה של יסוד אבא המאיר בלי לבוש, וכיצד יתכן לומר שישנה עדיין הארת מרדכי, אחר חזרת פנים בפנים, והלא בהכרח שתבטל, אלא דבר זה הוא הנס המיוחד של פורים, שנמשך הארת מרדכי ואף בזמן היחוד דפנים בפנים, ואף שכבר מזדווגים הזו"ר, עכ"ז הארת מרדכי אינה מתבטלת. וכלשון האר"י (פ"ה) שתמיד בימים האלה יתגלה אותו הארה של מרדכי, אפילו אחר היותו פכ"פ, ותשאר קיימת תמיד.

אור זה מגיע לאדם בד"כ רק כשבאים עליו יסורים ומתחזק באמונה אך בפורים אף בלא זה

וביאר הענין בעבודת השי"ת הוא כמו שביארנו שהאור הזה הגדול מגיע לאדם בדרך כלל כשעוברים עליו יסורים, והרי בזמן זה אין ביכולתו ללמוד ולעסוק בתורה, ואז העבודה

וזה ענין מרדכי והארתו. דע כי הנה בזמן הדורמיטא דז"א, לא בלבד יוצאין המוחין דז"א בהיותה אחר באחור - אלא גם המוחין דיסוד דאבא, ונמצא כי כמו בהיות המוחין ההם תוך ז"א היו יוצאים מהם ב' הארות לחוץ, גם עתה יוצאות מנוקביה דז"א ב' הארות אלו ג"כ בלי ספק.

ולא עוד אלא שבהיות מוחין הנוכר תוך הנקבה - נתוספה בחינת הארה שלישית, משא"כ בהיותם תוך ז"א. והוא, כי הנה בהיותם תוך ז"א היה היסוד דאימא נשלם כחזה דז"א, והיסוד דאבא (שהוא יתרי ארוך כנודע) היה נשלם בסיום היסוד דז"א ממש, ולא היה יוצא מוחין ליסוד כלל.

אבל עתה בהיותם המוחין תוך הנקבה, אשר היסוד שלה נוקביי קצר, מוכרח הוא שהיסוד דאבא יתפשט ויצא מוחין ליסוד נוקבא ולחוץ, ותתגלה הארתו בגילוי גמור לגמרי. ואין ספק כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא, היא הארה גדולה עד מאד. והנה שורש נשמת מרדכי היתה מן ההארה ההיא, ולכן על ידו היתה תשועת ישראל בזמן ההוא.

וביאר הענין, שכאשר האור דאו"א עילאין מתלבש בתוך היסוד דז"א, הרי שהוא מכסה אותו, ואין הארתו בגילוי, כ"א מלוכש, משא"כ כאשר אין עליו לבוש, כמו בעת היותו ביסוד דנוק' שאינה יכולה להלבישו כולו, הרי הארתו נגלית.

החילוק בין מוחין המגיעים עם לבוש למוחין המגיעים בלי לבוש

בזמן שהמוחין בז"א זוהי הארה עם לבושים

והענין בעבודת השי"ת, דבזמן שהמוחין נמצאים בז"א, הרי המוחין מגיעין מבח לימוד התורה, שהוא הלבוש שהקב"ה מתגלה בתוכו, וע"י התורה מקבל את המוחין, אמנם המוחין האלו שמגיעים לאדם אינם מגולים. והכוונה בזה, שבמצב זה כאשר האדם לומד אף שע"כ מרגיש קשר ודביקות עם הקב"ה, עכ"ז אין האור מאיר לו בגילוי לראות את הקב"ה בעצמו, דאינו דומה מי שמשגיג עצם הדבר ממני שמשגיג ע"י משל ולבוש, והכא שכל הגילוי נגלה רק בלבוש אי"ו שלימות הבהירות.

אמנם כאשר האדם בא לעבור ממצב זה למצב של פכ"פ, הרי שתחילה ישנו מצב של שינה דורמיטא וכביכול המוחין יוצאים ממנו, ובזמן זה המוחין שהיו בו חלקם נכנסים לתוך נוק'.

וכתב האר"י שכאשר או"א מתלבש בתוך הנוק' נגלה האור דיסוד אבא בלא לבוש, ע"כ גדלה מעלתם, שכשנתגלה בז"א אזי יכול לראות ראייה אלוקית בכידור, לראות בראיה זכה וברורה, וללא כל הסתר, בבחינת 'נק' בלי שום לבוש.

בזמן כזה שאין לאדם הארה ע"י הדרך הרגילה צריך להתחזק באמונה ותפילה ועי"ז זוכה למעלה יותר גדולה מתחילה והביאור בזה, דבזמן זה שאין המוחין מגיעים בנוק' ע"י ז"א, אלא המוחין נמשכים בכלליות בעולם דרך הצדיקים, ובפרטות מצד האדם, היינו בדרך האמונה והתפילה בחי' הנוק', וע"י נמשך המוחין היינו הגילוי אלוקות, ובזמן זה אם לומד אינו מרגיש כלל הארה ותענוג בלימודו, שהרי אין מוחין בז"א, ועל כן האדם צריך להתחזק בזמן זה בעניני אמונה ותפילה, ואם אכן יעמוד בנסיון זה כראוי, שיתחזק

יתפסו את האורות, והוא מחמת בהירותו וזוהו של האור המופלא הזה, שבא האור האלקי באור זך בלי שום לבוש, ובלי שום כלים של ישות, ואז אין שום סכנה בזו מכת שהוא אור האמונה הפשוטה היורד לנשמת בני ישראל להשיג מעין השגה דלעתיד לבוא, מחמת שהאור בא בגילוי, וכדכתיב (ישעיה נב, ח) 'כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון'.

וזה מה שאמרו הצדיקים שבפורים כל אחד ואחד, אפילו האנשים שמונחין בהקנאה תאוה וכבוד, יכולין לפעול כל הישועות. כי אף שבכל השנה ישנו פחד מאחיות החיצוניים, אמנם עתה בפורים אין כלל שום פחד כמו שנתבאר.

ולכן יכולים כל עם בני ישראל לבקש ולפעול עבור עצמם כל העניינים שרוצים, שאי"צ כלל לכל מה שנתבאר שנצרך שיהיה לש"ש, מאחר שהגילוי הוא כ"כ זך ונקי, אזי הכל הוא בחי' לש"ש, דכל הישות נהפך להיות אור מכת גילוי החכמה.

וענין הגוים, אין זה דוקא גוי כפשוטו, אלא שבכל יהודי ויהודי, ישנו ג"כ חלק של נפש הטמאה, שרוצה לעצמו ולא לכבוד שמים, ושוכח מהקב"ה, ולכן נצרך האור לירד במדה ובמשקל שלא ילך חלילה למקומות כאלו, של 'קנאה תאוה וכבוד', שג' אלו נמצאים בעולמות דבי"ע, שמחמתם על האור לירד בצמצום.

אך אור יסוד אבא הוא בסוד 'מור עובר על כפות המנעול', פי' מור עובר היינו שהאור עובר תחילה דרך הנוק' שבעולם האצילות, והוא 'עובר' ר"ל שממשיך ומתגלה גם מהוץ לנוק' דאצילות, עד אשר הוא 'על כפות המנעול', ר"ל שבכל פעם האור נסגר באצילות שאסור לו להמשיך לירד הלאה, וישנו מסך בין אצילות לבי"ע שלא יירד האור, אמנם עתה הוא עובר על כפות המנעול שממשיך לירד הלאה גם בעולמות דבי"ע.

וזהי המעלה בפורים שיכול האור לירד גם לעולמות בי"ע ולכן כ"א יכול לפעול כל הישועות

וזהו המעלה מה שנתבאר שבפורים יכול האור להמשיך ולירד גם לבי"ע, שאז אין כלל פחד מחקלי' וכדו' שמה

שלו להגיע לידי בהירות באמונה. שמאחר שאינו יכול ללמוד, הרי עבודתו עתה הוא באמונה, שזהו כח הנוק', וכאשר הינו מתחזק באמונה, הרי הוא מושך על עצמו את הארת הנוק'. וכמו שעתה בנוק' ישנו את הארת יסוד דאבא ללא לבושים, הרי שגם עליו נמשך אור נפלא, אור זך ונקי, ויכול להגיע בזמן זה לידי ביטול להקב"ה באופן הנעלה ביותר, ללא כל לבוש. וכל זה שייך רק בזמן של הסתר, לא כן בזמן של מוחין שאין ביכולתו להגיע לידי אלו המדרגות, של אמונה הפשוטה, וכמו שביארנו, שאז המוחין מגיעים רק בלבוש.

אמנם בפורים אינו כן, שחסד נפלא עשה עמנו הקב"ה, שאעפ"י שיש לנו מוחין, שבכוחנו לעסוק בתורה, ולקבל המוחין מצד הז"א, עכ"ז נוכל ג"כ לקבל הארת מוחין יסוד דאבא בגילוי, המאירים מצד האמונה הפשוטה, וזהו כוחו המופלא של יום הפורים, אשרי אנוש יעשה, וישכיל לנצל זאת.

ענף ד' - הארת יסוד אבא עד עולם העשיה

המשך לשון האר"י - ואין ספק כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא, היא הארה גדולה עד מאד.

המעלה באור יסוד דאבא שמגיע עד לעולמות בי"ע הנפרדים הנה המעלה האמיתית שבאור יסוד אבא, הוא עוד יותר ממה שנתבאר עד עכשיו שהוא מאיר בלי לבוש, ויש לה עוד מעלה יתירה. והיא, שסתם גילוי אלקות בדרך כלל אינו אלא בעולם האצילות (ששם הכלים מיוחדים בהאורות), אך אור יסוד אבא יש לו כח שממשיך ומתגלה גם בכריאה יצירה ועשיה, וכמו שנתבאר מדברי האר"י בכוונת ומפליא לעשות' שממשיך האור עד לעשיה.

ועומק הענין הוא, דהטעם שאין אלקות מתגלה בבי"ע הוא כי הכלים של בי"ע הם נפרדים, וע"כ אי אפשר לגלות אלקות בעולמות הנפרדים, אך אור יסוד אבא יש לו כח לירד אפילו בעולמות הפירוד, ומגלה אלקות אפילו במקומות הנמוכים האלו.

והביאור בזה כתב האר"י (פע"ח) שבאור יסוד אבא לא היה שום שבירה, והטעם שאכן לא היה באור זה כל בחינה של שבירה, כי כל ענין השבירה הרי הוא בא מבחי' הישות שיש בתוך הלבושים והכלים (כידוע מכתבי האר"י), ואור יסוד אבא שהוא שורש החכמה [שחכמה הרי הוא ענין כח-מה שמגלה שהכל רק אור אין סוף], וכשאור יסוד אבא יורד בלי שום לבושים, אין שום מקום לעולמות של יש ופירוד, ומתגלה גם שם אלקות, כי אין בו שום מקום לבחי' הישות וכו', ולכן לא היתה בו השבירה.

בד"כ אין האורות יורדים לעולמות הפירוד כדי שלא תהיה בזה אחיזה של הטומאה

והענין בזה בעבודת השי"ת הוא, דהנה בכל פעם כאשר האדם נעמד להתפלל בעבור איזה דבר גשמי כבני חיי ומווני וכדו', והרי לכאורה היתה צריכה משאלתו להתמלא, שהרי אמרו חז"ל (תנחומא נשא, טו) נתאוה הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים, שהקב"ה רוצה לגלות אלוקותו בתחתונים, וכל כמה שיש לבני"י יותר שפע, יותר הרחבה, הרי שישנו יותר גילוי אלוקות בעולם, וא"כ הרי מדרך הטוב להיטיב, ומדוע אנו רואים שלא כל בקשה זוכה להתקיים.

אלא שבכל פעם כזאת, ישנו פחד שמא השפע והטוב הזה היורד גם לעולמות דבי"ע, אולי חלילה תהיה לגוים איזה אחיזה בזה, ולכן לא בכל פעם יכול השפע להתגלות.

ניצוצי עבודה

מעלת פורים על יום הכפורים

פורים הוא תענוג שאינו מורגש הבא במורגש

הקדושה של יום כיפור הוא תענוג הפשוט שאינו מורגש. ולמעלה מהבחי' של יו"כ שהוא תענוג פשוט שאינו מורגש, יש בחי' מורגש, בסוד פורים שהוא בחי' המורגש של יום כיפור, והיינו שיש בו גם בחי' מורגש אף שבשורש הוא מבחי' תענוג שאינו מורגש, והוא נקרא תענוג פשוט שאינו מורגש הבא במורגש.

כי פורים הוא גמור היחוד של יום הכיפורים, ושם הוא סוד 'אז תתענג על ה', שזוכה לעונג המורגש, שהעונג העליון שאינו מורגש מתגלה בסוד עונג המורגש כמו שביאר מוהרש"ב באורך, שבחי' 'תתענג' של יום כיפור חוזר להיות 'תתענגו' בפורים, ואז זוכים להרגיש את העונג האלקי של עצם האמונה.

(מתוך של"ס תרומה תשע"ו)

בפורים מתכפר אפילו חילול ה'

איתא בתיקוני זוהר, יום כיפורים הוא כ'פורים, ומפרש רבינו בעה"ת (תורה אור על מגלת אסתר דף צ"ה סע"ד) שהקטן נתלה בגדול, ואם אמרו שכפורים הוא כמו פורים הרי שפורים יותר גדול מיום כיפור, ועל זה אמרו בתיקונים שם אל תקרי תענוג אלא תתענגו, והיינו שיוה"כ הוא בחי' דבקות שאינו במורגש, אך פורים הוא דבקות שאינו במורגש הבא במורגש, והוא ענין סעודת פורים.

ולכן איתא שאף שיוה"כ אינו יכול לכפר על חילול ה', אך בפורים יכולים לתקן אף חילול ה', כי הוא בחינת מסירות נפש, ועולים בעד דלא ידע עד רד"א ועד המלבוש, בסוד 'ותלבש אסתר מלכות', כי מגיעים לשכינה הק' בשרשה, ולכן כתוב שבפורים על ידי תשובה מאהבה מכפרים אף על חילול ה', והוא יותר גבוה מיוה"כ.

(מתוך של"ס יתרו תשע"ח)

כי כאשר שותים בפורים, עולים למעלה מהגבלה למקום, בלי גבול, למקום היחוד הגמור, ויכולים לתקן את כל העונות אפילו חילול ה'.

כי כל האני של הבורא הוא לגלות את האין הגמור, שאפס זולתו, 'והיה ה' למלך על כל הארץ', ונכנסים לשמחה של היש של כלל ישראל שהם חלק אלוקי ממעל, ומגלים רק את יחודו ואחדותו ואפס זולתו, והכל הוא בכח הביטול הגמור שיש לנשמות ישראל.

(מתוך של"ס תרומה תשע"ה)

כשלוקחים התורה"ק לגרמיה ומחפשים ההצלחות פוגמים בשכינה הקדושה ומעוררים ע"ע דינים ח"ו

לשכינה בלימודם, אלא עסקו בתורה לתועלת עצמם וכו', ועל זה אבדה הארץ ונשארה חשוכה ונחרבה מריבוי הדינים הקשים וכו', וע"כ תיכף כשוראה השקדן המתמיד הנ"ל שמתעוררים עליו דינים וקשיים וכו' יעשה חשבה"נ בעצמו לטהר כוונתו, ולכוון לבו להש"י,

ודרך הצדיקים הגבוהים שבבחי' מרדכי הצדיק, יסוד אבא, **להקדים להדיא נקודת הביטול ונקודת הלשמה, שתהא היא העיקר תמיד**. ובענין זה יש ריבוי דרגות. שאף שהצדיק ניצח היצה"ר בדרגתו הקודמת, עכשיו כשמתעלה שוב יש לו נסיון בדקות יותר אם לחפש אחר ההצלחה החיצונית או אחר הנקודה האלקית הפנימית דהביטול. **ויש לנצח שוב את המן בכל מדרגה ומדרגה. והצדיקים תמיד חששו על עצמם שהם מקליפת נוגה**, כמו שמביא הרה"ק מקארמא זי"ע על דודו הרה"ק העט"צ מזידיטשוב זי"ע.

והיינו שתמיד ידעו שצריכים להתעלות יותר בדרגת הנקיון הפנימי. וזה ביאור נוסף המובא בספה"ק על מאמר חז"ל הנ"ל דלעולם ילמד אדם שלא לשמה וכו', היינו שיחשוד בעצמו שהוא עדיין במדרגת שלא לשמה, שע"כ יתאמץ תמיד יותר ויותר לזכות לדרגת לשמה. ובהה חוששים הצדיקים א"ע שהם עדיין בק"ג, בזה מטהרים א"ע יותר ויותר, ועולים ממדרגה למדרגה.

(פורים קטן תשע"א)

אלו שמתשמים עם הכלים הטמאים נהנים מסעודת אחשורש

מאיתנו זאת, זכור ימות עולם, הרי אתם יודעים שהקב"ה מקפיד על אלו העניינים, 'אלהיהם של אלו שונא זימה הוא', השי"ת שונא אלו העניינים כמו שכל אחד יודע.

ואני מבקש ממכם בכל לשון של בקשה, **כל אחד יודע שאין לזה שום תירוץ לפני שמטהרים עצמכם בפועל ממש**. אני אומר לכם, אם אדם יודע כמה וכמה מדרגות הוא איבד ע"ז, כמה הפיל את עצמו ונתרחק כ"כ הרבה מהשי"ת, הרי כל יהודי רוצה להתקרב לה', והוא נתרחק בכח אלו הכלים הטמאים כאשר כל אחד יודע בנפשו.

אנא יהודים יקרים תרחמו על עם ישראל, **הרי יש כאלה שאין להם בנים ונכדים ואיש והאשה על חייהם שאינם חיים, או אלה שאין להם פרנסה וחיים חיי צער ודחק, בודאי רחמנות גדולה עליהם, אבל יותר ויותר מזה הוא על מי שיש לי כלים טמאים בתוך ביתו ומטמא את נשמתו רח"ל**, ואין מי שרואה, והוא בא למחרת בבית המדרש כאילו לא היה כלום, **וכל אחד יודע מה שנעשה ע"ז שיוצרים מדחי על דחי רחמנא לשזבן, ואח"כ כבר מתבייש לבא לבית המדרש של הצדיקים כי מתבייש להראות את פניו מרוב בושה וחורפה**. ונדמה לו שילך לבתי מדרשות אחרים של צדיקים אחרים שהם בבחינה אחרת, והוא נופל מדחי אל דחי מדרגא לדרגא, עד שרח"ל מתיר לעצמו איסורים חמורים.

רבונו של עולם, בורא כל עולמים, ב"ה **עדיין נשארו כמה נשמות בישראל שאין להם שייכות לאלו העניינים, אבל צריך לדעת שכל נשמות ישראל הם נפש אחת**, אבל אם רק יודע שיש מישהו שיש לו אלו הכלים, זה כבר נקרא שהוא בעצמו נכשל בזה בדקות ע"י הידיעה הזאת בלבד. כי כל ישראל הם נפש אחת, וביני ישראל לא בדורו של מרדכי הצדיק נכשלו בבחינה זאת, ומרדכי הצדיק לא חשב שהוא נקי בזה, אדרבה הוא חישב את עצמו להכי גרוע בזה הענין, הגם שבאמת מרדכי הצדיק רחוק באלפי רבבות ורחוקים מבחינה דבחינה של נדנדו חטא, **אעפ"כ ידע בנפשו שהוא פחות מהגרוע מישראל. ולא בשקר אלא באמת**.

וצריך לדעת שהשי"ת נמצא ואפשר להתקרב אליו, לא להתייחס מעבודת ה' לא לעצמו ולא לאחרים, לא לומר שכיון שאני רחוק ממילא גם השני רחוק, ולהזהר מאד שלא לבזות יהודי אחר שהוא

הצדיקים מחפשים תמיד את הנקודה הפנימית, והכוונה העליונה של חיפוש דבקות וביטול השגות אלקות היא אצלם העיקר, וע"י שמחפשים את הנקודה האלקית הפנימית, זוכים אח"כ גם לקבל את הידיעה וההצלחה החיצונית, וזהו דרך האמת של מרדכי הצדיק שהוא בחי' יסוד אבא, בבחי' שמתענג על הביטול (יסוד בחי' העונג, ואבא בחי' התכחה ביטול), והיינו **שעיקר העונג שלו הוא להתבטל לאלקות**. - וע"כ מקבל מרדכי לבסוף אף את בית המן, היינו שמקבל **ג"כ את כל ההצלחה החיצונית**. משיא"כ קל' המן שעשה מעצמו ע"ז, היינו בחי' הקל' שכל מה דעבדן לגרמיהו עבדן, **שמחפשים את ההצלחה שלהם כי היא אצלם העיקר**.

ובדרך כלל קשה לדבר מענין זה להדיא, אך עתה בפורים מותר לומר זאת בפירוש, שאלו שכל כוונתם בלימוד התורה"ק כדי למלא כרסם בשי"ם ופוסקים, ע"מ שיקראו ת"ח וגדולי תורה, ושוכחים מתכלית הכוונה העליונה להדבק בהש"י ע"י התורה, הם כמו **שחוטפים את בת המלך בכח לעצמם, והשכינה הק' מקפדת על כבודה**, ואינה נותנת שיחטפוה בכח, **ומתעורר עליהם ח"ו דינים וקשיים וכו'**.

וכדברי הב"ח הידועים (סי' מז) על דברי הש"י דעל מה אבדה הארץ על עזבם את תורתו שלא ברכו בתורה תחילה, **שלא עסקו בה לשמה, להתעצם ברוחניות קדושת מוצא התורה להיות מרכבה**

בדור שלנו מי שמקבל על עצמו לזרוק הכלים הטמאים מביתו, או שלא להכניס הכלים הטמאים לביתו. בזה יציל מסעודת אחשורוש. כי צריך לדעת שבשעה שאכלו מסעודת אחשורוש איז נתחשכו פניהם ונעשה הפנים צורת בהמה ממש. **וכמו כן מי שיש לו הכלים הטמאים בביתו ומסתכל בזה ח"ו, למחרת הוא נכנס לבית המדרש וחושב שאף אחד לא רואה, אבל כל הפנים נתהפך כמו בהמה טמאה**. רחמנא לשזבן, אתמול הוא היה נראה כמו אדם נורמלי, והיום הוא נראה כמו בהמה טמאה רח"ל, אין לו פנים של אדם, כי זהו ממש סעודתו של אחשורוש.

כי כמו בדורו של אחשורוש רצה הס"מ להפיל את בני ישראל, כמו כן בדורנו אנו, רוצה הבע"ד להפיל ח"ו אנשים קדושים, נשמות יקרות, למטה אותם במקום שיזכו להרגיש לאורות שמות הקודש שיש במגילתה, ומי שמתמש עם הכלי הטמא הזה, הרי הוא נופל מכל האורות האמיתיים. וכמו מרדכי הצדיק נכנס להסעודה וניסה לעכב את בני ישראל שלא יכשלו בסעודה הטריפה, צריך לדעת שהוא הוא הנסיון שבזה הדור. ומי שנשכח ח"ו בזה הדבר, אין סוף לנפילתו ח"ו.

ולא רק בעצמינו צריך להזהר בזה, אלא גם להזהיר את החברים, ומי שלא נזהר עד הנה ישוב בתשובה מעתה, **לא לחשוב שפורים הוא יום הפקר, פורים הוא יום שצריך לשוב בתשובה ברבים**, על עצמו ועל בני ביתו, ואין שום תירוץ שהבני בית צריכים לזה וכדו', כי אדם מחויב לשמור על בני ביתו, כדכתיב 'איהם שרה אשתך והנה היא באהל', יש אנשים שהם מקפידים על עצמם ולא על בני ביתם, על זה אומר המאור עינים על הפסוק איה שרה אשתך, **שאינו על זה תירוץ, כי שואלים את האדם איה שרה אשתך**.

ויש אנשים שלומדים תורה וחושבים שלא נורא שיש להם הכלי הזה, אבל אני מבקש ממכם ברחמים רבים בשליחות של מרדכי ואסתר שיש להם כח לבקש מכל ישראל, **כל אחד על עצמו וכן על בניו ובני ביתו, ועל משפחתו מסיב, ועל כל אחד שיש לו השפעה עליו. שתזהרו מאד מהכלים הטמאים**.

זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור, מדוע שנהיה טפשים כאלה, הרי השי"ת כ"כ ריחם כבר על עם ישראל בכל דור ודור, ועכ"כ מבקש

ביאור החן והחסד שהי' באסתר

כתב המהרי"ל (בהלכות פורים אות יח) וז"ל: **מעולם לא היה אדם שהיה בו חן וחסד** (הכוונה שניהם ביחד) **חוץ מאסתר**, ולכן אומרים בפיוט האדרת החן והחסד לחי עולמים, ואף על פי שהיה באסתר (אסתר ב'יז), זה היה לפי שעה, עכ"ל.

וכתב הגאון ר' יוסף ענגיל זיע"א בגילויי הש"ס (מסכת ברכות דף ס"ב ד"ה ותני) דלפי זה צריכים לומר דהא דאיתא במסכת ברכות וכן אנו מתפללים בכל יום (דף ס"ג ע"א) ותני היום ובכל יום 'לחן ולחסד' ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי, הכוונה לחן במקום שאצטרך לחן, ולחסד במקום שאצטרך לחסד, אבל אין הכוונה על שניהם יחד, עכת"ר.

וביאור ענין 'חן וחסד' הוא, שהחן הוא שמוצא חן בעיני ה', והוא במי שהוא עוסק בעבודה בינו לבין קונו לדבוק כל כולו בעולמות עליונים. וענין של חסד הוא לעשות חסד עם הבריות, שהוא עבודה למטה בעולם הזה. והנה קשה מאוד להיות דבוק בעולמות עליונים ביחד עם עולם התחתון בבת אחת, והוא מדרגה של א"ק שהוא בחי' גילוי אלקות בעליונים ובתחתונים בבת אחת, שהוא בחי' גילוי משיח צדקנו, שרק לעתיד לבוא יתגלה בחי' זו בשלימותה, ורק אסתר שהוא בחי' התנוצצות של משיח בבחי' גילוי המלכות דלעתיד כדכתיב 'ותלבש אסתר מלכות', שהוא בחי' גילוי עולם המלבוש למטה במלכות שהוא מדרגה התחתונה, לכן דוקא אצלה נתגלה מדרגה זו לפי שעה.

הטעם שהתחלת הגאולה היתה ע"י

נרידת השינה

בלילה ההוא נרדה שנת המלך (א. ו). הנה מצינו כאן דתחילת הגאולה התחילה מזה שנרדה שנת המלך, וכמו כן מצינו אצל דוד המלך, בעת שחיפש מקום המקדש ונדר שלא ילך לישון עד שימצא מקום המקדש כדכתיב (תהילים קלב ד-ה): **אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' משכנות לאבירי יעקב**.

והביאור בזה הוא, דזמן השינה הוא זמן שהאדם אינו חי עם השי"ת (לבד לצדיקים גבוהים אשר השינה שלהם הם בחי' עליית הנשמה וכדו') וע"י ששוכרים את השינה וקמים בחצות הלילה ע"ז זוכה לשבור את מחיצות הברזל המפסקת בינו לבין אבינו שבשמים, ולכן דייקא ע"י שנרדה שנת המלך התחיל להתנוצץ הגאולה, וכן ע"י שנדר דוד המלך משינה זכה למצוא את מקום המקדש.

ביאור בדרך צחות בהגשמה של

אכילת פורים

מצינו דבר פלא בדברי המהר"ל, שכתב בספרו תפארת ישראל (פרק ה) כי בהאכילה של יו"ט פורים אין שום קדושה כמו שאר סעודת מצוה, וז"ל: **אבל אין ביום זה קדושה כלל והאכילה והשתיה הוא דבר גשמי מענין העולם הזה שהוא כולו גשמי**, עכ"ל.

וכן כתב באור חדש (בהקדמה) וז"ל: **כלומר כיון שתקנו ימי הפורים למשתה ושמחה שהוא הנאת הגוף לכך צריך שיהיו נמשכים לגמרי אחר הנאת הגוף עד שישולק השכל לגמרי**, עיי"ש.

המשך בעמ' י"א

הרי מבואר בדבריו דענין סעודת פורים הוא תכלית ההתגשמות ואין בה כלל קדושה. ומאידך מציינו שאמר הרה"ק מסאטמאר זיע"א דצריך כאו"א להגיע למדרגת רוח הקודש בסעודת פורים.

ועל דרך צחות י"ל שאין דברי המהר"ל סתירה למה שאמר הרה"ק מסאטמאר זיע"א, דהנה ידוע מה שאמרו צדיקי אמת שפגם גדול הוא לתפוס 'מדריגות' ולעלות מעלה מעלה יותר מכוחו שזה הוא ג"כ נחשב לתאווה, וזה הוא ההתגשמות היותר גדולה שיכול להיות, שרוצה לתפוס לתוך התאוות שלו גם הרוחניות. ולכן באמת דברי הרה"ק מסאטמאר זיע"א מובנים היטב לפי דברי המהר"ל, שהרי לתפוס מדרגת רוח הקודש זה גופא הוא 'ההתגשמות' היותר גדולה ששייך להיות.

ואולי יש לומר שזה היה הנסיון של מרדכי בעת אשר המן הרכיב אותו על הסוס והיה מכריז לפניו ככה יעשה לאיש וכו', ומיד אח"כ כתיב (אסתר ו יב) וישב מרדכי אל שער המלך. ופרש"י וישב מרדכי. לשקו ולתעניתו, עיי"ש. והיינו שלא רצה לתפוס מדרגות גבוהות יותר ממדרגתו, וסבר שעדיין אינו ראוי לו להתעלות למדרגה זו, ולכן מיד חזר לשקו ולתעניתו, ואזי זכה להתגבר על קלי' המן שרצה שמרדכי יתפוס מדרגות, וזכה מרדכי להפילו לגמרי.

סוד עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי

איתא בגמרא מסכת מגילה (דף ז' ע"ב): אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפורי' עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ועיין בשער הכוונות (דושי חג הפורים דרוש א) שבבאר סוד הענין, וז"ל: כי לעולם תוך הקליפה יש ניצוץ של קדושה המאיר בתוכה ומחיה אותה, ולכן צריך לומר ברוך המן להמשיך אל הניצוץ ההוא אור, ולכן צריך לומר בלא כונה אחר שהוא שיכור ויצא מדעתו שאם יהי' ח"ו בכונה יאיר גם אל הקליפה ח"ו. עכ"ל.

והנה בשער הכוונות לא נתבאר הסוד באור מרדכי, ואולי יש לומר טעמא דמילתא עפ"י מה דאיתא בתורת חכם (דף ע"ב) שכל מדרגה בקדושה, הרי הוא נקרא קליפה לגבי מדרגה שלמעלה ממנו, (וזל"ק, כל פרצוף תחתון הנקרא קלי' בערך העליון ממנו, וכן כל פרצוף תחתון נקרא ב"ע בערך העליון ממנו הנקרא אצילות. וכבר כתב הרב ז"ל כי טהרה בבריאה טומאה באצילות, עכ"ל.)

ולפי"ז אולי יש לומר דבימי פורים מתגלה אור גדול ביותר עד שאפילו מרדכי הצדיק שאי אפשר להשיג מדרגתו, הרי גם עליו שייך לומר 'ארור' כלפי הקב"ה, שהרי אף כתר עליון נקרא שחור לגבי האין סוף ב"ה. וכלשון הווהה הקדוש בתיקונים (תקנא ע' דף ק"ל) כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח אור מצותצה, אוכמא איהו קדם עלת העלות, ולכן למרות שאסור לומר כן באתגליא, דעיי"ז יצא קלקול גדול ודו"ק, אבל בעת השכרות אפשר לגלות בחי' זו שכלפי הבורא ברוך הוא שייך לומר ארור גם על מרדכי הצדיק.

לדעת שמרדכי ואסתר נמצאים, וצריך לעשות כרצון איש ואיש ולהזהר לפחות מהיום והלאה להנצל מסעודת אחשוורוש, לא רק מהכלים הטמאים ממש רח"ל, אלא מאביזרייהו דאביזרייהו, ולא יפטור את עצמו שאין לו שייכות לזה, כי לכל אחד יש שייכות לזה או בדקות או בדקי דקות. לכן יראה כל אחד לשוב בתשובת אמת לפני בורא כל עולמים.

(ימי הפורים תש"ע)

אף הצדיקים גדולים מפחדים מקליפות נוגה והקושי להצדיק שבבחי' אין להכנס במקום אני דקדושה

שאם אתה איש יהודי אתה יכול ליכנס בשושן הבירה, ואם אתה רוצה ליכנס בשושן הבירה הרי באמת כל יהודי מותר לו ליכנס בשושן הבירה, אך בתנאי שאתה איש יהודי ואתה כופר בכל הע"ז, ואתה דבוק ביו"ד העליון, ואתה בטל במציאות, ואז אתה יכול ליכנס ביסוד הפנימי, ואתה יכול לעלות מעולם לעולם, שהש"י באמת רוצה שכל יהודי יכנס לשם.

אלא שיש לזהר ולהנצל מהאש שיצאה מחשמל ושרפתו את התניוק שנכנס לשם (הגיהה דף יג"א) ויש לדעת שיש צדיקים אמיתיים, ויש להתקשר לצדיקים האמיתיים שדבוקים באמת בהש"י.

ויש ללמוד לדעת איך לעשות היחודים באופן שאף אחד לא ידע בעולם, אלא לעשות היחודים נכח פני המלך, והצדיקים נכנסים תמיד בעומק עילאה ביחוד העליון ברצוא ושוב, ורק מרדכי הצדיק שהוא בעלה דמטרוניתא ודבוק בשכינה הק' במקום הגבוה ביותר, הוא יכול לעמוד כנגד קלי' האני הנפרד' ולעשותה כלי לאני האמיתי' של הש"י, שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שהש"י חפץ באות ד' המונח בבי"ע, ורק הצדיק האמת שלא נכשל בחטא אדה"ר, יכול לקבל את הדבקות של השכינה הק' באופן של לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שזה דבר קשה מאד, שהסט"א מפילה כל אחד לחטא אדה"ר, שזה קלי' המן ומי שלא מחפש פנימיות ומרוצה בחיצוניות, אז הש"י לא בוחר בו, כי הש"י בוחר רק במי שמחפש בפנימיות שייכות עם השכינה הק'.

והצדיקים שמוסרים נפשם ומוחים את שמם על כבוד הש"י, א"א היום לידע מעלתם וגדולתם ורק 'בוקר וידוע ה' את אשר לו', שרק בביאת משיח צדקינו יתודע לכל מה שפעלו אלו הצדיקים, וכהיום נמחה ונעלם הכבוד שלהם.

ומצינו אצל גדולי הצדיקים רבינו האריז"ל ורבינו הבעש"ט שבזמן הגבוה ביותר שלפני פטירתם ביקשו רחמים מהש"י אל תבוא רגל גאווה, שצריכים רחמים רבים שלא ליפול וליכשל שם, וא"א להבין את גדול הנסיון שם, וידוע המעשה מר' יוסף ד' לה ריינא שנפל והריח שם מהבשמים של הס"מ, ומובא בשם א"א החתם סופר זי"ע ומהחידושי הרי"מ מגור זי"ע שהכוונה שנפל שם לישות וגאווה דק מן הדק, וכל דבר משתלשל בפשטות שכל אחד רואה בעצמו שאם זוכה לאיזה גוטע מינט של דבקות בהש"י לפי ערכו ודרגתו, תיכף מתגבר עליו היצה"ר להפילו בישות וגאווה.

ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך וגו'. שאל תכנס לעולם הדמיונות, כמו אלו שרצו ליכנס לעולם היחודים ולעמוד נכח בית המלך, ונכנסו לעולם הדמיון - עולם היש, יש הנפרד, שמי ביקש ממך בכלל ליכנס לעולם היחודים וליפול בדמיון, במקום ליכנס לאמונה ולביטול הגמור באלקות, ולא היה לך ליגע בכלל בכל זה, שדרך הבעש"ט שהוא דרך היחודים בניו רק אלו שמחפשים את הביטול הגמור באלקות, ולאילו שרוצים ליכנס לעולם הרישא דלא איתידע, עולם האמונה, ואז מותר לו ליכנס לייחוד יחודים, ודרך הבעש"ט הוא ביחודים בשלימות ללא פגם, ולא ח"ו ללכת ביחודים וליכנס בעולם הדמיון - עולם היש - אני הנפרד, ובה אל תדמי בנפשך - שאל תכנס לשם שזה מסוכן עבורך, שדרך הבעש"ט ביחודים הוא רק למי שרוצה ליכנס ליחודים בכדי לחזור עי"ז בתשובה ולזכות עי"ז לאמונה ודבקות, ולייחד קוב"ה ושכינתיה.

(ימי הפורים תשע"ח)

רחוק מהצדיק או מהקדושה, כי כל אחד מישראל יותר קרוב להקדושה ולהצדיק יותר ממך, רק תראה גדולת נשמות ישראל. כי מי שנדמה בעיניו שהוא קרוב לקדושה יותר מיהודי אחר, הרי הוא רחוק בתכלית מקדושת מרדכי הצדיק שהוא בטל ומבוטל כאין לפני כל אחד מישראל, אך כנוס את כל היהודים, הוא היה כללית נשמות ישראל, וידע שכל אחד נכלל בקדושה, ובדאי גדול וחשוב ממנו.

בורא כל העולמים אין מי שידע בפורים הקדוש הזה, רק צריך

אף הצדיקים שלמדו את כל התורה כולה ודבוקים בכל התורה כולה כתב הרה"ק מקאמרא זי"ע ששמע מדודו ורבו המובהק הרה"ק העט"צ מזידיטשוב זי"ע שאמר לו שצריך להתפלל שלא ליפול ברשות של ראש בני ישראל שאינו אמיתי שכשיתערב בו טומאת הקליפת נוגה ח"ו וכמו שנשבע הבעש"ט הק' שאף שישנוע תורה מפי הקב"ה בעצמו מתיירא בכל רגע שלא יפול בקל לונק' דתהומא רבא.

וכל הצדיקים עוסקים בענין תיקון השכינה, שזהו הקובע למדרגה של כל צדיק וצדיק כפי מה שהוא עוסק בעבודה של תיקון השכינה, וכל צדיק הגבוה יותר עוסק יותר בענין דתיקון השכינה, אלא ששם יש גם את הקלי' של המן, שהצדיקים עובדים כל ימי חייהם לקבל שייכות עם השכינה, ומגיע הבעל דבר ומתחיל להלחם ולפגום בקדושה גבוהה, ומגיעה הסט"א ומבלבל את הצדיקים במקום גבוה הזה רח"ל.

ומשם משתלשל כל הענין של הישות 'אנא אמלוך', ששם בשרוש גבוה זה יש הענין של 'אח עשיו ליעקב', שהוא סוד של 'אני ואין', וא"א להבין את הסודות של אלו המקומות הגבוהים, ואעפ"כ האמת שאף במקום גבוה זה 'את יעקב אהבתי ואת עשיו שנאתי', אף שלכאור' שם אין נפ"מ בין עשיו ליעקב מ"מ שם יש הסוד הגבוה של 'למעני למעני אעשה'.

ומי שהולך בעולמות גבוהים אלו הרי יש שם עבודה גדולה שיש שם את השורש של אחשוורוש וושת', ושם ושת' לא רוצה לשמוע לאחשוורוש, וזה לא דבר פשוט כי שם לכאור' האני והאין שוים, כי הלא הכל שוה כלפי הבוכ"ע, שכלפיו הכל הוא אין ואפס, ואעפ"כ ובכ"ז האמת היא שהש"י חפץ ובוחר רק בדרך הקדושה.

והעצה של הצדיקים שנכנסים במקום שע"כ נתן הש"י לבני' תושב"כ ותושבע"פ, שא"א להנצל מיצה"ר הגבוה אלא ע"י תושבע"פ שמפרש את התושב"כ, שהתושבע"פ מפרש בפנימיות את כל סדר העולמות, שלמשל יכול להיות אחד שעובד את הש"י כ"כ הרבה ועלה במעלות הקודש בעליות גדולות, ופתאום בא היצה"ר ומשגע אותו לצער ולבייש איזה בן אדם אחר ומפילו מכל המדרגות ומכל העולמות ה"י, וצריכים כ"כ הרבה רחמים שלא לטעות בנקודה הפנימית שיש שם כמה וכמה מדרגות ושרשים מאד קשים.

ועכ"ז רוצה הש"י את אלו הצדיקים שיודעים ויכולים לעלות בעולמות העליונים, אף שהדבר כ"כ מסוכן, ואומרים נערי המלך משרתיו יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה, שצריכים בכ"ז לחפש ולמצוא צדיקים כאלה שיכולים להכנס לעולמות העליונים, אלא שאין להם קשר עם קליפת נוגה, שאין תורתם רק משפה ולחוץ וזו עבודה קשה, אך הם יודעים זאת והם לא נופלים לטעויות ולהסכנות המרובות שיש שם, שהצדיקים האמיתיים כמרדכי הצדיק ואסתר המלכה יודעים זאת העבודה כראוי.

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני. שהעיקר וההתחלה היא להיות יהודי לכפור בכל העבודות זרות של הישות, כי ליכנס כל הזמן ביסוד אבא בעונג של הביטול, ביטול במציאות, שא"א ליכנס בעולמות העליונים וא"א לראות כלום בעולמות העליונים רק מי שדבוק ביסוד אבא כל הזמן, והמן - עמלק לוחם בעיקר נגד מרדכי - האיש יהודי - הצדיק שיש לו ביטול במציאות, והוא בבחי' מן רוש, שרק הוא יכול ליכנס בעולמות העליונים בקדושה, ולא מי שהוא מציאות וישות, ומי שזוכה להכנס בביטול במציאות, שורש כל המוחין ושורש כל העבודות, ולהיות איש יהודי לכפור בכל הע"ז של הישות שבעולם.

עבודת הצדיקים בימי הפורים

בזה שרוצים לאחד ובנה ירושלים השייך למשיח בן יוסף (כידוע מדברי האריז"ל שמתפללים בו על משיח בן יוסף) ומשיח בן דוד שבתפילה את צמח דוד (והיינו שנחשב שאומרים קטע אחד על הם על ולירושלים עירך והן על האת צמח דוד).

מנהגי הצדיקים בזמן עשיית סעודת פורים

הנה מנהג הפשוט הוא שעושים סעודה א' בבוקר, ואחר מנחה עושים סעודה שניה ואותה ממשיכים עד מאוחר בלילה, ומנהג הרבה צדיקים היה, שהיו שותים כדת היום עד שהיו משתכרים, ואזי בתחילת הלילה היו מניחים עצמם לשכב ולהפיג יינם מעליהם, עד שבאמצע הלילה היו קמים ממשכבם ומתפללים תפילת ערבית, שהרי לא יכלו להתפלל בתחילת הלילה מחמת היותם שיכורים, וכמו שנפסק להלכה (או"ח סי' צט, א).

אמנם כמה צדיקים ובניהם הרה"ק מקאמרנא זי"ע ועוד, מנהג אחר היה להם שהיו מחלקים את עבודת היום לב' חלקים, חלק הראשון הוא מחיית עמלק, וחלקו השני לסעודת ושמת פורים, ורוב היום עבדו בענין מחיית עמלק, ע"י בכיות נוראות, ואף קריאת המגילה היתה בדרך זו, אמנם בסוף היום ממש שינו את טעמם ונכנסו לשמחה עצומה.

ועומק הענין שסברו שעיקר העבודה הוא מחיית עמלק, ואי אפשר להיכנס להשמחה של פורים בלי עבודת מחיית עמלק בשלימות, (וגם רצו להאריך במחיית עמלק ע"י עבודת התפילה שהוא מושרש דוד כמבואר לעיל).

והרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע אמר, שאכן כך היתה דרכו בצעירותו, עד שראה גודל השמחה שיש בשמים בפורים, והבן שהעיקר הוא לשמח לבבות בני ישראל, וע"כ שינה את דרכו.

ומנהג הרבה צדיקים בפולין היה לעשות עיקר סעודת פורים במוצאי פורים. וכתב הגה"ק מאיז'ביצא זי"ע הטעם "להיות שפורים היה שפיכת דם רשעים, ומבואר במדרש תנחומא (פרשת פינחס) "שהשופך דמם של רשעים כאילו הקריב קרבן" ממילא נוהג בו דין קדשים שהלילה הולך אחר היום.

לגילוי המגילת אסתר שמתגלית שוב בכל שנה המרמז על התגלות על אור התורה, מעין גילוי תורה דלעת"ל, שיתגלה שורש התורה שמגלה אלקות בכל העולמות, וכל התגלות אור תורה זו דמגילת אסתר, שמתגלה בפורים, נמשכת בכל שנה ע"י הקדמת התפילות והסליחות שבתענית אסתר.

וזה העומק בדברי הגמ' מגילה (דף ב' ע"א) ש"ג זמן קהילה לכל, שלדברי ר"ת (שם) הכוונה היא שמתאספים בו לתפילות ותחנונים, וע"כ א"צ קרא ללמדנו שאפשר לקרוא בו המגילה, ולכאן" מה שייכות זל"ו.

אך ע"פ הנ"ל מובן דכל אור דהמגילה נמשך בכל שנה מהתפילות והתחנונים שלפני פורים, (ובפרט ביום תענית אסתר כנ"ל) וא"כ ביום זה עצמו שמרבים בו סליחות ותחנונים בודאי אפשר לקרוא בו את המגילה, ויה"ר שנוכה להרבות בתפילות ותחנונים לפני הפורים ובוה לעלות לשורש העליון דהתורה ונוכה להוליד מחדש אור דתורה דעתיקא סתימאה שהוא אורו של משיח צדקינו שיבא ויגאלנו ברחמים דעתיק יומין בב"א.

הנהגת הצדיקים ביום הפורים

ידוע שהרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע תיקן שיאמרו ביום הפורים לפני התפילה כל ספר תהלים, ואמר שבית המדרש שאין גומרים בו תהלים ביום הפורים לפני התפילה, לא יקראו כממשיכי דרכו, וכן אצל מו"ר כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף זי"ע היה עסק גדול ענין אמירת תהלים לפני התפילה ביום הפורים.

ונראה לבאר הענין כידוע שיום פורים נקרא יומא דשואל, כי מרדכי הצדיק היה מיוצא חלציו של שאול, ושאל שייך לאור של משיח בן יוסף, שדרכם ביחודים (שמגלים הקב"ה (מלמעלה) בעולם (מטה) עבודת האין לעומת דרך של משיח בן דוד ששייך יותר לעבודת התפילה (שהנברא (מלמטה) עולה (מלמעלה) עבודת אנו), וע"כ כדי לאחד ביום הפורים שהוא יומא דשואל, ענין דוד המלך תיקן שיאמרו כל ספר תהלים כדי לאחד ענין שאול (אין) ודוד (אנו).

ובזה יש לרמז גם הא שבקרויץ שאומרים ביום הפורים, אין קרויץ על קטע את צמח דוד, והרמז

מנהג הפלא של המהרי"ל לבטל שיעורי תורה רבנים ביום תענית אסתר

הנה אשכחן דבר פלא והפלא בדברי המהרי"ל אבי מנהגי אשכנז שלא היה אומר שיעור לתלמידים ביום תענית אסתר משום זכר ל"אין אסתר מגדת, ולכאן" דברים אלו מרפסין איגרא, לבטל תורה דרבים משום טעם הנראה קלוש כזה, (ובפרט שידע שילמדו מהנהגתו לדורי דורות שיתבטלו אלפי רבבות שיעורי תורה ע"י מנהגו זה), וודאי שיש בהנהגה זו דמהרי"ל סוד עמוק.

לימוד שיעור לתלמידים שייך לספי' הבינה ובפורים מתגלה ספי' החכמה

ונראה לבאר הענין שידוע כי ענין לימוד התורה לתלמידים שייך לספי' הבינה, (שיורד ומתצמצם לפרטים), כידוע שרב הרוצה ללמד לתלמידיו צריך לצמצם חכמתו בפרטים, (כספי' הבינה) כדי שיוכלו התלמידים לקבל חכמתו, והרי ידוע מה שכתב האריז"ל (דושי פורים) שעיקר הגילוי בפורים הוא שמתגלה אור דיסוד דאבא, שהוא שורש ספי' החכמה, ועיקר הגילוי בפורים הוא דוקא גילוי אור החכמה, וע"כ כדי לרמז לגילוי ספי' החכמה בפורים לא נתן המהרי"ל שיעור לתלמידים, ששייך לספי' הבינה. עומק הסוד בהגת המהרי"ל – התורה המתגלה בפורים שרשה מהתפילות שקודם פורים.

התורה המתגלה בפורים הוא תורה של דביקות ושרשה מהתפילות שקודם פורים

ועוד י"ל עומק הסוד בהנהגת המהרי"ל שידוע דבפורים מתגלה ענין הדר קבלוה (התורה) מאהבה, שענינו הוא שמתגלה השורש והפנימיות שבתורה, שהתורה הקו' מגלה אלקות בכל העולמות, ושכל תכלית התורה להגיע ע"י לדביקות, וע"כ בתענית אסתר יש לגלות שהתפילה (שהיא ענין הדביקות), היא שורש התורה ומעליה, וכדברי רביז"ל בלקו"מ (קמא סי' ה) עה"פ 'זמנין מבית הוי"ה יצא' 'ומייהיבן מקבלין החכמה והשכל שהוא בחינת המעין, הוא מהתפילה".

וע"כ בתענית אסתר שמרבים בו בסליחות ובתפילות מבטלים השיעור תורה, לגלות ולרמז שעתה עולים למקום גבוה שורש התורה, וע"י התפילות והתחנונים שבכל שנה קודם פורים זוכים

חלק מהוצאת הגליון נתרמו לעילוי נשמת הרבני ר' ישראל בן ר' בנימין שלמה שטערן ע"ה נלב"ע ה' אדר ב' תשס"ח תנצב"ה

חלק מהוצאת הגליון נתרמו לכבוד הרה"ג ר' פישל לויפר שליט"א לרגל הולדת בנו למז"ט יה"ר שיוכה לרוות ממנו רוב נחת דקדושה ויוכה להמשיך בהרבת התורה מתוך הרחבת הדעת אכ"ר המברכים, חבריו וידידיו

חלק מהוצאת הגליון נתרמו ע"י הרה"ח ר' אשר פאשקעס שליט"א - וויליאמסבורג לרגל הולדת בתו למז"ט יה"ר שיוכה לרוות ממנה רב נחת דקדושה אכ"ר

יצא לאור ע"י בית המדרש 'תורת חכם' רח' אהלי יוסף 18 ירושלים. להשגת הגליון להפצה ולתרומות טל: 052-713-9863 מ"י: 0527139863@gmail.com

גליון זה הינו ליקוט מתוך כתבי ים החכמה ולא עבר הגה"ה מדוקדת ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ועל כן אין לסמוך עליו הלכה למעשה.